

מוצאי י"א שבט ס"ט – ישיבת עוד יוסף חי – יצהר

סיכום שיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א^א

א. חן שנות נשיאות

ניגנו ניגון יב-יג תמוז.

לחיים לחיים לכולם. מתוועדים לכבוד י שבט. י שבט זה יום הסתלקות הרבי הריי"צ ו-יא שבט יום תחלת נשיאות הרבי – היום ה-יא בחדש ה-יא בשנה ה-יא (תשי"א), ג"פ יא כפי שהדגיש הרבי – ואנחנו עומדים חן שנים מתחלת הנשיאות הרשמית. שנוכה שיהיה לנו הרבה חן, בבחינת "ויחן שם ישראל נגד ההר" ופירש"י "ויחן שם ישראל". כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר החניות בתרעומות ובמחלוקת. נגד ההר. למזרחו, וכל מקום שאתה מוצא נגד הפנים למזרח. פסוק זה נאמר בפרשת "בחדש השלישי" שלפני מתן תורה בפרשת יתרו (שנתחיל לקרוא מרעוא דרעוין דשבת זו), והוא בא לתקן את הנאמר בפרשתנו, פרשת בשלח, "והנה מצרים נסע אחריהם", ופירש"י (בפירוש ראשון) "נסע אחריהם". בלב אחד כאיש אחד – "כנוס [אחדות] לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם". אצל רשעים נאמר "בלב אחד כאיש אחד", ה"לב" קודם ל"איש", הרגש קודם ושולט על המוחין השייכים למדות (בחינת "איש", כמבואר בדא"ח), ואילו אצל צדיקים נאמר הפוך, "כאיש אחד בלב אחד", ה"איש" קודם ל"לב", מח שליט על הלב.

אחדות הרשעים באה לידי ביטוי בנסיעתם, מתוך דחף ואימפולסיביות, ואילו אצל צדיקים האחדות שוררת במצב של חניה ומנוחת הנפש. "ויחן", הנאמר אצל צדיקים דווקא, רומז על מציאת חן אחד בפני השני (אחדות הרשעים היא רק על מנת להשיג מטרה מסוימת, לא שבאמת מוצאים חן אחד בפני השני), ובכל זאת, מתוך "ויחן" צריך לבוא "ויסע", חן ר"ת חניה נסיעה, והוא גם ר"ת של שרשי החסיד והמתנגד (חסד-נגד), כמו שיתבאר להלן שתכליתם למצוא חן אחד בעיני השני ('מתנגד' הוא בחינת "נגד ההר", ומה שפירש"י שפניו למזרח היינו בסוד סיבוב ציר החסיד-מתנגד לציר האדם-בהמה, בסיבוב השמאל לקדם כמו שיתבאר, ודוק).

"ויחן שם ישראל נגד ההר" = 1222 = תורה תורה, יחוד שתי התורות, שבכתב ושבעל פה, והוא עולה הוי' פעמים הוי' אהיה (בטול, כי טוב). יש בביטוי טוב אותיות, אך כדי שחלוקת האותיות תהיה לפי הסדר של ג אותיות טוב צריכים לנקוט במדת "גורעים ומוסיפים ודורשים" ולכתוב (דהיינו לכוון) "ויחן ישראל [ט אותיות] נגד ההר [ו אותיות] שם [ב אותיות]" שאז יכולים לדרוש "ויחן ישראל נגד ההר" = 882 = אמת אמת, "אין אמת אלא תורה", ועל כן כנגד תורה תורה יש אמת אמת, ודוק. "נגד ההר" = מרכבה, סוד מעשה מרכבה, כמו שיתבאר. "ויחן [יחידה יחידה] שם [כ"פ טוב]" = 414 = אור אור [חי פעמים חיה] = אור אין סוף = מקור חיים = ואהבת וכו'. ביחד = 681 = ג"פ ברכה, כנגד הברכה המשולשת בתורה = תרועה – "אשרי העם יודעי תרועה" לשון אהבה ואחוה שלום ורעות על ידי שבירת החומריות והארציות כנודע בסוד "הריעו להוי' כל הארץ". כל תבה בהכאה פנימית = 41600 = ב"פ צלם פעמים הוי', סוד כל יג כחות הנפש הפנימיים מאמונה עד שפלות, וד"ל. ראש-תוך-סוף "ויחן שם ישראל נגד ההר" = 406, המשולש של כח = ז פעמים חן, כנגד ז כחות של צדיקים שעתידים להקביל פני השכינה בסוד "שבע שמחות [= יג פעמים חן] את פניך" כמו שיתבאר, ודוק.

צריך לחבר את הרבי הריי"צ עם הרבי. כעת שרנו ניגון אחד של הרבי הריי"צ, ונשיר את הניגון שלו (ב-ה הידיעה), הבינוני, ואחר כך את ניגון שאמיל שלימד אותנו הרבי.

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי, עם השלמות הרב אחרי השיעור. לא מוגה.

ניגנו הבינוני, שאמיל, ניא זושריצי כלאפצי.
לחיים לחיים!

ב. "באתי לגני" י"ט – בזכו האוצרות לשם נצוח המלחמה

קבוע בחדש שבט הרבי היה דורש אות מהמאמר "באתי לגני" – המשך של הרבי הרי"צ שמסר ליום שהסתלק. יש בהמשך ארבעה מאמרים, אבל הוא מחולק לעשרים אותיות, לכן המחזור השלם לסיים את כל המשך זה עשרים שנה. כך בעשרים השנים הראשונות, מתש"י עד תש"ל, הרבי סיים מחזור אחד של עשרים שנים של פירוש, אות לשנה (כל אות זה פרק). אחר כך הרבי התחיל פעם שניה, והיה אמור לסיים בתש"נ, ואין סיבה מובנת לגמרי למה לא סיים את זה ממש, אבל בשנת תשמ"ח – שנתיים לפני הסוף – הוא הפסיק, ולא גמר את שני הפרקים האחרונים. אז מהשנים האלה יש לנו רק מאמר אחד מהרבי, מהשנים האחרונות. כנראה שיש דברים בגו, יש ודאי סיבה נסתרת – אולי קצת גלויה – למה הרבי הפסיק אז. לדרכנו נאמר שהיו דברים שהרבי הסס אם כדאי לומר אותם, לכן הוא חכה – השאיר את זה ל'נגלה' הבאה, וזה עכשיו, זה היום, בגלל שמתש"נ והלאה התחילו עוד עשרים שנה. עד שנה שעברה לכל שנה היו לנו שני מאמרים להשוות, אבל השנה ושנה הבאה זה רק מאמר אחד, וצריך לנחש מה הרבי רצה לומר וחשב שכדאי להשאיר את זה לנגלה הבאה.

אם כן, נפתח עם האות של השנה הזאת, אות י"ט, לקראת סיום המשך. הנושא של האות זה נצח – שזה הנושא של כל האותיות האחרונות, של שני המאמרים האחרונים של המשך – "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם", ואיך זה בנפש המדה הזאת של הנצח. הרי פעמים אנחנו מכוונים את הרבי הקודם עצמו לנצח. הרי ההילולא זה שלמות עבודת הצדיק, "בחד קטירא אתקטרנא ביה אחידא ביה להיטא" אמר רשב"י, וכך בהסתלקות הצדיק "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין" (כמו שמסביר הרבי בהמשך זה), גילוי הסובב והעצמות, כל עבודת הצדיק שבמשך כל חייו מתגלה. לכן מה שיש בסיום חייו זה הנקודה שמסכמת את כל חייו, ואצל הרבי הקודם זה הנצח. לפי זה הרבי הוא ההוד, וזה אחד ההסברים לקשר ההדוק ביניהם, כי נצח והוד הן שתי הספירות שהקשר ביניהן הכי הדוק ("תריץ פלגי גופא"), והחיבור ביניהם זה ב-י' שבט. לכן, כידוע, כל פעם שהרבי הזכיר את הרבי הקודם, חמיו, אמר "נשיא דורנו" – הוא ממשיך להיות נשיא דורנו.

שוב, הנושא זה נצח, ובשביל לנצח את המנגד המלך מבזבז את כל האוצרות שלו, שאצרו אבותיו דורי דורות, מאות בשנים. הוא אף פעם לא פותח ומראה את האוצרות האלה לאף אחד, לא לעצמו – הוא לא רגיל להכנס לתוך בית האוצר שלו – ולא לאחרים. וכשהוא צריך להלחם, על מנת לנצח את המנגד שלו, הוא גם פותח וגם מוציא וגם מבזבז את האוצרות שלו, ונותן את הכל לחילים כדי לאפשר להם לנצח את המלחמה. זה הנושא. יש בזה כמה דרגות, הרבי במאמר שלו – "באתי לגני" תשכ"ט – בין היתר מצטט את הרבי האמצעי שמסביר שיש בזה כמה דרגות. יש זמנים כאשר המלך מאד בשמחה, כמו ביום החתונה של עצמו או ביום חתונת בנו יחידו, הוא גם פותח את האוצרות ומכניס את האורחים המכובדים לראות את האוצרות, שזה מרוב שמחה. אבל זה לא כמו להלחם על מנת לנצח – הוא לא מוציא את האוצרות, הוא לא מבזבז אותם, אלא שבשיא השמחה שלו (שזה גם שיא החיים, הייתי חושב שזה החוויה והענין הכי גדול בחיים), הוא לא מבזבז אלא פותח את האוצר ומרוב שמחה מראה לאנשים מסוימים מה יש לו. יותר מזה, כשהוא יוצא למלחמה לכבוש מדינות ולהרחיב את המדינה ולהגדיל את השם שלו – כמו שכתוב גם בהלכה, שיש שהמלך יוצא למלחמה על מנת להרחיב את המדינה ולהגדיל את שמו, וזה נקרא מלחמת הרשות (כך כותב הרמב"ם בהלכות מלכים) – אז בשביל זה הוא יוציא מהאוצרות שלו, אבל עדיין בחישוב, עדיין על פי טעם ודעת. הוא עושה חושבים, כמה כדאי לו להמר ולהוציא מתוך האוצרות על מנת לכבוש מדינות. הוא לא בסכנה, זה רק הידור מצוה – הוא רוצה לכבוש עוד מדינה, להרחיב את השטח שלו – אז הוא יוציא מהאוצרות, אבל לא בדרך של בזבוז, לא בדרך שמוציא וזורק הכל רק לנצח. אבל כאשר זה נוגע למנגד, למי שנוגע לעצם החיים שלו ולעצם המהות שלו, לעצם הנקודה שלו – בלשון הרמב"ם הייתי חושב שאולי זה

מלחמת מצוה, אבל כאן לא כותב מלחמת מצוה על השטח שלו אלא שיש מנגד לו עצמו, מנגד למלך – ובשביל לנצח את המנגד שהוא ההיפך שלו, ההיפך מכל מה שהוא בא לעולם הזה בשביל להאיר ולמסור לעולם, הוא מוציא את הכל ומבזבז את הכל.

אם כן, יש כאן לפחות שלש מדרגות של פתיחת האוצרות ושימוש באוצרות. כשמדייקים שם יש אפילו מדרגה רביעית. הוא כותב יחד עם שמחת לבו עוד היכי תימצי, שלפעמים המלך רוצה להתפאר בפני אוהבו הנאמן (לכל מלך צריך להיות לפחות אוהב נאמן אחד, ולו הוא מדי פעם פותח את האוצרות ומכניס אותו). אם כן, זו עוד מדרגה – יש שהוא מתפאר בפני אוהבו, יש שהוא שמח בשמחה אדירה ביום חתונתו או חתונת בנו יחידו, ויש שתי בחינות מלחמה, או להרחיב את גבולות המדינה ולהגדיל את שמו או מלחמה שזה עצם מול עצם, להלחם במי שמנגד לו בעצם. רק במקרה האחרון הזה נאמר מה שנאמר במאמר, שהמלך מוציא את הכל ומוסר את הכל – הוא מדייק שמוסר את זה דרך השרים, שהם ממוצעים, אבל התכל'ס שהכסף וכל האוצרות יגיעו לחיל הפשוט בלי שום הבחן. האוצר שבאוצר, היקר מכל יקר, צריך בסופו של דבר לרדת ולהגיע לחיל הכי פשוט, לתת לו את הכח ואת האומץ להלחם בחירוף נפש לנצח את המנגד של המלך. עד כאן זו נקודה אחת במאמר, שצריך להעמיק בזה להבין את זה. זה רק בא לחדד מתי, באיזה היכי תימצי, המלך פותח את האוצרות ומבזבז את האוצרות שלו

[בלשון הקבלה, האוצר העליון של המלך הוא פנימיות הכתר-עליון שלו, פנימיות עתיק – רדל"א. מה שלא מראים את האוצר לאף אחד היינו שרדל"א הוא ריש גלי, אינו מתלבש בשום פרצוף או ספירה אחרת. אפילו המלך בעצמו אינו רגיל להכנס לשם, היינו שהוא רישא דלא ידע הוא עצמו וכל שכן דלא אתידע לזולתו כלל. בכללות, הרדל"א הוא הג"ר דעתיק, אך בפרט נכללות בו ד ספירות כתב"ד. ויש לכוונן כנגד ד המצבים היוצאים מן הכלל הנ"ל שבהם פותחים וכו' את האוצר העליון: ההתפארות בפני אוהבו הנאמן של המלך היינו בסוד הדעת דרדל"א, פנימיות התפארת שבו, סוד האוירא הדבוק בקרומא דאוירא שבו מתלבש התפארת דעתיק כנודע. הבינה דרדל"א היינו מקום השמחה האדירה דיום חתונתו וחתונת בנו יחידו (על דעת ובינה נאמר "אם אין דעת אין בינה וכו'", והיינו שבכללות שתי הבחינות האלו נחשבות כאחת). שתי בחינות המלחמה, שבהן לא רק מראים את האוצר אלא גם מוציאים אותו לצורכי המלחמה, הן כנגד החכמה והכתר דרדל"א, סוד ה-י והקוש"י שבו (סוד "החכמה תעוז לחכם", החכמה נותנת עז ותעצומות להלחם מלחמות המלך). ה-י (וכל שכן הקוש"י) הוא בחינת ה'עצמי' כנודע, גם מלחמת הרשות הנ"ל נוגעת בנקודת העצמי של המלך, שהרי היא נוגעת לעצמו, להרחיב גבולות מדינתו ולהגדיל את שמו, אך לא בכל בחינת העצמי שבו ממש (אלא רק בהארה שבה), ועל כן יש כאן שיקול הדעת כמה ראוי להוציא מהאוצר העליון לשם נצחון מלחמה זו (שיקול דעת זה הוא בעצם מצד מקור החכמה שבנפש, "איזהו חכם הרואה את הנולד"). מה שאין כן המלחמה שהיא נגד המנגד בעצם שבזה לא שייך שום שיקול דעת כלל אלא מבזבזים את הכל לשם נצחון מלחמה זו. והיינו ממש ענינם של החכמה והכתר דרדל"א, שבחכמה יש עדיין פן של שיקול הדעת (כנ"ל) מה שאין כן בכתר, ודוק. והיינו מה שהכתר דרדל"א הוא עצם נקודת האמונה הפשוטה בנפש היהודי, שבשביל לשמור על נקודה זו מבזבזים את כל האוצרות שאצרו אבות האומה מדורי דורות (מאז אברהם אבינו ע"ה, ראש כל המאמינים, "תשורי מראש אמנה", וד"ל].

ג. האוצר – רזין דרזין דאורייתא – למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית

מה זה האוצר בלשון החסידות? אצלנו האוצרות הם רזין דרזין דאורייתא, כמו שרשב"י אומר בזהר שעל ידי הספר הזה, ספר הזהר הקדוש, "יפקון ביה מן גלותא ברחמים", עם ישראל יצאו מהגלות ברחמים, גם כן, תוך כדי שננצח את הקרב, את המלחמה מול המנגד הגדול של המלך שלנו. שוב, האוצרות זה גילוי סודות התורה, זה רזין דרזין מה ש'נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה' – אותו נתיב נעלם, נתיב ה-לב, המתייחד עם שער ה-נ (בסוד "ונזלים מן לבנון" – לב-נון = מנתם וכו'), זה האוצר שלנו, שאף אחד (לא העיט, סוד דוד המלך, כמבואר ברש"י בכרית בין הבתרים, ולא האיה, בחינת

"איה מקום כבודו", שאלת הכתר כנודע) עדיין לא ראה את זה. הרי לשער ה-ג אפילו משה רבינו בחייו לא זכה (ורק בהסתלקותו זכה לזה, בסוד "ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה", בחינת "איה מקום כבודו" [= יה פעמים איה, סוד איה ב"חן עליון": היאיה, ודוק], נמצא שהוא, לאחר הסתלקותו, התעצם עם פנימיות ועצמיות האיה ממש – משה איה = יט בריבוע, ובהכאה פרטית = $3065 = 5 \times 613$ = משה רבינו – לא רק בחינת "עין איה" עליה נאמר "ולא שזפתו עין איה", וד"ל; איה = ד בריבוע = חצי לב, ובהכאה = ג, סוד היחוד בין נתיב ה-לב ושער ה-ג, ודוק). אבל אותו "נתיב לא ידעו עיט וגו'", ביחד עם שער ה-ג של הבינה, זה ענין האוצרות, שהמלך צריך לפתוח את האוצר הזה, להוציא את זה ולבזבז. כמו שדברנו שבדור הזה, דור הנצחון הסופי, אין יותר סודות – יש רזין דרזין, אבל הכל צריך להיות מסור בידי החילים, והכוונה באופן ד"יתפרנסון מיניה", שיבינו ויפנימו את הסודות, ואז יוכלו בשמחה רבה לצאת לקרב, לנצח את הקרב ולהביא את המשיח.

האוצר אם כן, בכללות, אלו הסודות וסודי הסודות של תורתנו הקדושה. אבל בפרט הוא מביא מהזהר שהאוצר העליון זה ענין אחד במיוחד, והלשון הוא שאור אין סוף הוא "למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית" – זה האוצר. אם רוצין לסכם במשפט אחד מה זה סודי הסודות, מה זה האוצר שצריך למסור לחילים כדי לנצח, זה הסוד (והיינו האור עצמו) מה ש"אור אין סוף למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית". כשקוראים את המאמר, בפרקים הקודמים, משמע שה"למעלה מעלה עד אין קץ" יותר סודי, יותר רזין דרזין, ממה ש"למטה מטה עד אין תכלית". אבל כאן מפורש שזה שניהם, ועוד יותר – היחוד בין ה"למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית", השויון ביניהם. צריך להבין מה זה שאור"ס הוא "למעלה מעלה עד אין קץ" ובו זמנית ובאופן שוה "למטה מטה עד אין תכלית", ומי שיש לו את זה, זה הנשק הסודי של החיל בצבאות ה' לנצח את המלחמה, ועל זה נאמר "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". מה זה "לא אדם"? ששוה ומשוה לגמרי "למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית". אדם מתנחם, יש אצלו שינויים, הבדל בין מעלה למטה מטה. אצל הקב"ה, עליו נאמר "אני הוי' לא שנית", זה שוה, וזה ה"לא אדם הוא להנחם", וה"לא אדם" הזה הוא "נצח ישראל" [הנה "נצח ישראל" ועוד "לא אדם" עולה $765 =$ אדם פעמים טוב (ראשי וסופי התבות = $170 =$ י פעמים טוב, ואמצעי התבות = $595 =$ יהודי פעמים טוב, המשולש של טוב טוב טוב, ודוק), אבל הוא גם כן טוב פעמים מאד, וכידוע ש"מאד" הוא בחינת "לא אדם", היינו כאשר ה-ם דאדם עולה בראש, דהנה אדם הוא ר"ת אדם דוד משיח כנודע מהאריז"ל, ועל משיח נאמר "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", כנגד ה העליות שלו, ועד לבחינת "מאד", היחידה שביחידה שבו, יחידה ליחודך ממש, המיוחד בבחינת "אני הוי' לא שנית" כנ"ל, וד"ל. זאת אומרת שיחוד זה רומז להתכללות שתי הבחינות של "לא אדם" ו"אדם" (טוב) כאחד, להמשיך ולהאיר מהבחינה של "לא אדם" לבחינת "אדם", ליחד את המקיף והפנימי, כמבואר בביאורי הרבי לפרקים הקודמים של המאמר, וכדלקמן].

הפשט הוא ששמואל הנביא אומר את הפסוק הזה ביחס למלכות בית דוד, כמו שהתרגום מתרגם את זה. זה ההבדל בין שאול לבין דוד, ששאול לא זכה ל"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם" ודוד כן זכה לזה. ממילא האוצר העליון זה האוצר של דוד מלכא משיחא (שרש המלכות ברדל"א כנודע), מה שהוא התחיל לאצור את האוצר הזה (בסוד "מהיום ההוא ומעלה", שבעצם אצירת האוצר התחילה מאברהם אבינו, ראש כל המאמינים כנ"ל, וכמבואר במ"א, ובסוד אדם ר"ת אברהם דוד משיח = כתר, וד"ל), ואחריו המשיכו הצאצאים שלו (שלמה במיוחד) ואצרו יותר ויותר, אבל עיקר האוצר זה האוצר העליון של דוד מלכא משיחא. מצד אחד אנחנו אומרים, האריז"ל כותב, ש-אדם זה ר"ת אדם-דוד-משיח. שדוד מתחיל לתקן את חטא אדה"ר בכך שמרים ידיו ואומר "חטאתי להוי'" (בניגוד לאדם הראשון, שכאשר ה' מאשים אותו לא מתוודה במודעות טבעית, אלא אומר "האשה אשר נתת עמדי" – מאשים מישוהו אחר) – זה תיקון המודעות הטבעית היהודית, שכאשר נתן הנביא אומר לדוד "אתה האיש" (שבמשל) הוא מיד, בלי לחשוב פעמיים, מרים ידים ואומר "חטאתי להוי'" (= כב בריבוע, וכידוע שכל חטא פוגם באחת מ-כב אותיות התורה הקדושה, שעל כן אומרים

ווידוי לפי סדר **כב** האותיות, אך כאן, בתגובה הספונטאנית של של דוד "חטאתי להוי" מתקן את הכל, ובתכלית השלמות, בהתכללות כל אות בכל **כב** האותיות, הכל בבת אחת, ודוק).

[וכמאמר מוסגר: ג פעמים נאמר בתנ"ך "חטאתי להוי": פעם ראשונה אומר פרעה, אחר שספג ריבוי מכות ולא נכנע, "חטאתי להוי" אלהים, אחר כך מודה עכן, רק בסוף, לאחר מופת הגורל ושידולו של יהושע, "חטאתי להוי" אלהי ישראל, ולעומתם דוד מגיב מיד "חטאתי להוי" כנ"ל, ועל כן תשובתו של נתן הנביא אף היא באה מיד: "גם הוי' העביר חטאתך לא תמות", ודוק. ג הפעמים של "חטאתי להוי" הם כנגד הכנעה הבדלה המתקה (שבהכנעה, להודות לה' על החטא): כל ענין המכות כו' הוא להכניע את קליפת פרעה מלך מצרים. ענינו של עכן הוא להבדיל בין ישראל לעמים, "חטא ישראל", "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא", וכן עונשו היה "יעכרך הוי' ביום הזה" אבל לא לעתיד לבוא. ואילו ה"חטאתי להוי" של דוד פעל תיקון והמתקה מיידית – "לא תמות". ג הלשונות משלימים זא"ז: "חטאתי להוי' אלהיכם" "חטאתי להוי' אלהי ישראל" "חטאתי להוי" = 2145, המשולש של 65, שם אדני-ב"ה, שם המלכות, וד"ל יש כאן אדם אותיות, המשולש של ט, פנות המשולש – חטה = כב, ודוק. בהיות הווידוי במלכות, יש למלא את "חטאתי להוי" במילוי בן, שעולה 1500 = הוי' ב"ה בהכאת אותיותיו, כמבואר במ"א, ודוק.]

על תגובת דוד המלך במאמרו "חטאתי להוי", המתקנת את תגובת אדם הראשון לאחר חטא עץ הדעת, נאמר "אשר נשיא יחטא" – אשרי הדור שהנשיא חוטא ומיד מודה, ואחר כך בא משיח. לכן הייתי יכול לחשוב שבגלל שדוד הוא אות אחת מ-אדם אז הוא בחינת אדם, אבל הוא זכה לבחינת "לא אדם" – איך זה הולך ביחד? אפשר לשאול עוד יותר, הרי גם משיח נכלל במלה אדם (אפילו אם הוא השיא, שזה סדר מלמטה למעלה), וכאן אומר שלנצחון זוכים על ידי "לא אדם הוא להנחם", וזה ודאי משיח. איך זה יתכן? צריך לומר שהיא הנותנת – שבכך שדוד התחיל את תיקון אדם הראשון, בכך שבטבעיות מרים ידיו ואומר "חטאתי להוי", הוא מתחיל להתקדם לקראת ה"לא אדם" (וכנראה גם שנה שעברה דברנו על זה, שהתכלית לחבר את האדם עם הלא-אדם, וכנ"ל). בכל אופן, האוצר העליון – מה שאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית – זה ה"כי לא אדם".

ד. נתינת האוצר למתגייס לנצח את האויב (ולא בסדר ההשפעה הרגיל)

אחרי זה הרבי חוקר ענין בחסידות, מסביר נקודה חשובה מאד שגם נעמוד על זה קצת. הרי אם האוצר העליון הזה הוא אור עצמי ממש, זה על דרך ה"פנים" של "ופני לא יראו" (כמו שאמרנו שזה שער ה-ג שמשא רבינו לא זכה לו בחייו, שה' אומר לו "ופני לא יראו"). אם זה כך, שזה פנימיות הקב"ה, איך אפשר בכל אופן לגלות את זה בעלמא דין – ברנש, מי שלא יהיה, גם מי שהולך להלחם באויב המלך ולנצח את המנגד בעצם של המלך. אז הרבי אומר שמובא בחסידות שגם מהבחינה של הפנימיות, "ופני לא יראו", לפעמים נמשכת הארה למטה (מביא לכך מ"מ בחסידות). זה לא מתגלה בכלל, אבל גם משם יש הארות – מה שנוזל, מה שנובל (כמו "נובלות חכמה שלמעלה תורה, נובלות בינה שלמעלה שכינה"), יש דברים שמטפטפים מלמעלה. הוא מביא את זה כדי לשלול את זה, כי כאן שכתוב שהמלך מוציא ומבזבז הכל זה ודאי לא שאיזו הארה מדרגה מאד גבוהה נמשכת ומתגלה וניתנת לנשמות. ודאי שלא הפירוש שמדובר בתופעה שכתוב עליה במקום פלוני או אלמוני, כי כאן כתוב שפותח את האוצר, ומוציא את כל מה שיש שם, את העצם, ומבזבז לחילים – ודאי לא מדובר בהארה בעלמא.

אחר כך הוא רוצה לשלול עוד משהו. יש נושא גדול שאדמו"ר הזקן מפתח בכמה מאמרים בלקו"ת, והרבי מאד אוהב את זה ומפתח את זה בהמון מאמרים, שיש אתערותא דלעילא מחיצוניות המקיף שבאה לעורר את האדם, אחר כך יש אתערותא דלתתא שאנו עובדים את ה' מלמטה, לפי ערך עבודתו באתעדל"ת יש אתעדל"ע להמשיך לנו שפע פנימי (באותו ערך, מדה כנגד מדה), אבל אחר כך יש עוד אתעדל"ע שבאה מפנימיות המקיף, וזה בא ושורה על "אתר שלים". אחרי שהאדם התעורר והשי"ת הגיב זה לא סוף הסיפור – תכלית הכוונה, שה' באמת רוצה לתת את עצמו, אז יש בסוף אתעדל"ע

שנוחת על "אתר שלים", על מקום שהוא שלם לאחר כל השלבים הקודמים של אדעתדל"ע מעוררת אתעדל"ת, אתעדל"ת ואתעדל"ע הבאה בעקבותיה. אפשר לחשוב שהאוצר זה השלב האחרון, אתעדל"ע הנוחתת על אתר שלים, והרבי אומר שזה ודאי לא כך – שהרי כאן אין שום אתר שלים, הרי אנחנו באמצע המלחמה. זה מצב שגם לא כתוב שאנחנו במצב של שלמות, גם מצד העבודה שלנו (כמו שנסביר יותר בהמשך) – לא ש"עמך כלם צדיקים" בגלוי. אדרבא, כנראה שעל זה יש מלחמה – על זה שאנחנו לא במצב התיקון השלם. ועוד אומר שגם הגילוי הזה שבסוף, אתעדל"ע ששורה על אתר שלים, זה עוד לא בזבוז האוצרות. אז גם מבחינת האיכות שלו זה עוד לא זה, וגם התיאור שלו לא מתאים בכלל למצב שעליו אנחנו מדברים. הרבי אומר שאם כבר, לכאורה, בזבוז האוצרות זה למי שמתחיל – אם יש כבר איזה אתעדל"ת בסיפור הזה של בזבוז האוצרות זה רק דבר אחד, שאתה מגיע ללשכת גיוס (שלנו), שאתה מוכן להתגייס, אתה מוכן להתחיל. לא כל מי שמגיע ללשכת הגיוס הוא נקרא "אתר שלים", הוא ודאי רחוק מאד מלהיות אתר שלים, אבל הוא בא להתגייס, וזה התנאי היחיד – אתה רק בא להתגייס ואז, כמו שמחלקים נשק, אתה באת להתגייס היום אז לא בודקים בציציות יותר מדי, אתה מוכן להיות חיל בצבאות ה' אז מתחילים לבזבז לך אוצרות. הרבי מפתח את זה פרק שלם, שמה שקורה כאן לכאורה לא דומה לשום תהליך שמסבך בחסידות. איפה מצאנו כזה דבר, שאתה מקבל דבר שהוא לא לפי ערך כלל וכלל – זה דורש ממך משהו, אבל לא יותר מדי, רק הדבר הזה שאתה בא להתחיל, וזה לא שנותנים לך הארה, ואפילו לא אתערותא דלעילא (המושג הזה לא מתאים כאן, לומר שבגלל שאתה באת להתחיל ה' מתעורר לתת לך משהו – זה לא הביטוי המתאים, זה מנגנון אחר, משהו אחר לגמרי)? זו נקודה חשובה מאד להסביר אותה.

הרבי רק כותב את זה, ונסביר את זה לפי הקדמה של רבי אייזיק. ההקדמה היא שגילוי הכתר הוא לא יורד מלמעלה, אלא רק בא לך ממול. שוב, זו הקדמה שדברנו עליה הרבה מאד פעמים בישיבה בשכם – אחד מהפנינים של רבי אייזיק, שמסביר את זה על מה שנאמר בכתבי האריז"ל, ב"רזא דאתוון", שכתוב שהכתר הרי רמוז באות כ ("אין כ אלא לכתר"). אם ה-כ רומז לכתר היה צריך לחשוב שתהיה כלפי מעלה, ואם היא על הצד סימן שזה מתלבש עליך בשכיבה – אתה בהתבטלות, והכתר בא ומתלבש עליך תוך כדי השכיבה כביכול. זה ציור האות כ.

קודם כל, את כל הדבר הזה הרבי מסמך כאן על דיוק בסגנון הרבי הקודם במאמר, שפותח את האות של השנה עם כך ש"מדת הנצח מגיע לאוצר העליון". אחר כך יש שם נקודה, ואחר כך ממשיך – פירוש הדבר כי הוא מתגלה ונמשך למי שמגלה בנפש שלו את מדת הנצח. כלומר, כשאתה קורא את הקטע הזה נדמה לך שמדת הנצח בנפש זו מדה שעולה עד לעצמות, עד לכתר, עד לפנימיות הכתר, עד לחביון עז העצמות שבפנימיות הכתר, פנימיות רדל"א. אבל אחר כך הוא מתרגם את זה ומסביר שפירוש הדבר שהנצח מגיע לאוצר העליון היינו שהוא מתגלה ונמשך לך באשר אתה שם. כלומר, זה הרבי לא אומר בפירוש אבל זה כוונתו, שכל התהליכים הנפשיים בחסידות הם תהליכים של "רצוא ושוב". אם צטטנו את רבי אייזיק מהומיל נמשיך לצטט, שהוא כותב במכתב המפורסם לחבר שרצה לקרב אותו לחסידות, שיש רצוא ושוב בעצם הנפש של היהודי, שעצם הנפש זה "חלק אלוה ממעל ממש", והרו"ש זה "גאט איז אלץ – אלץ איז גאט", ה' הוא הכל והכל זה ה', זה הרו"ש של עצם הנשמה. אם כן, יש כזה דבר רו"ש גם בעצם הנשמה – רו"ש זה חיות, חיות שמשנה. אבל כמו שעכשיו נסביר, כל רצוא ושוב שבעולם זה בחינת אדם. הרי אדם הוא אדם חי, יש לו לב, יש לו דופק. אם כי שיש שתי בחינות של דופק – דופק הלב, הפנימיות, בחינת משה רבינו, ודופק היד, החיצונית, בחינת עזרא הסופר (כמבואר בכתבי האריז"ל) – אבל האדם מוגדר כחי, עם דופק, "והחיות רצוא ושוב". "לא אדם" הוא לא מוגדר בדופק של רו"ש. אם רוצים להבחין ולהגדיר מה זה "אדם" ומה זה "לא אדם" – נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם", שזה הגילוי של האוצר העליון כאשר מדובר על בזבוז האוצרות – היינו ש"לא אדם" זה לא תהליך של רו"ש. רו"ש זה גם על דרך אתעדל"ת-אתעדל"ע – שהאדם עולה וה' יורד, משה עולה להר וה' יורד עליו, זה "ביום חתונתו". נחזור למה שאמרנו קודם – מכאן משמע שמלחמת המשיח זה יותר מ"יום חתונתו" זה מתן תורה". במתן תורה גילוי האוצרות, "נפתחו השמים ואראה מראות אלהים", אבל זה רק יום החתונה לפי המשל, ובזבוז האוצרות של המלחמה זה אין סוף יותר. במתן תורה יש תחוננים עלו

למעלה ועליונים ירדו למטה, רו"ש, אבל כשמדובר על נתינת הנשק של בזכוז האוצרות לחיל שבא להתגייס זה לא ברו"ש, לא אתעדל"ת ואתדעל"ע, לא לעלות למעלה ולקבל משהו. זה מיניה וביה – להתגלות זה לגלות את נקודת הנצח, שאתה עכשיו מקדיש את חיך לנצח מלשון נצחון. זה שיצא מזה בסופו של דבר גם נצחיות זה עוד ענין, אבל אתה לא חושב על זה כרגע – להיפך, חיל שמתחייל לא בטוח בכלל שיחיה חיים נצחיים (אם הוא הולך על חיים נצחיים הוא לא חיל). הוא בא בשביל נצח לשון נצחון – הוא לא עולה לשום מקום, שום דבר לא יורד אליו, אין פה רו"ש, אין פה באתעדל"ת ואתדעל"ע (שכתוב בכל מקום בחסידות), אלא משהו אחר לגמרי. ברגע שאתה מראה נכונות להתחייל נותנים לך מיניה וביה – כמו שה' אמר למשה לשים את ידו בחיקו ולהוציא אותה מצורעת, כך אומרים לך תשים את היד בתוך הכיס שלך ותוציא אוצרות. זה קצת מזכיר את הסיפור של רבי נחמן על הבן שכולו אבנים טובים, רק שיש לו עור שמכסה על זה – ברגע שהעור מתקלף ויורד רואים שהוא כולו אוצרות, כולו אבנים טובות. ככה כאן, ברגע שאתה מתחייל העור יורד, ומה זה שנותנים לך אוצרות? אתה בעצמך אוצר. כאן זה נקודה חשובה להבין את הענין של מדת הנצח, "נעימות בימינך נצח" – שהדבר הכי חביב ואהוב לקב"ה זה הנצח (כפי שחז"ל דורשים על הפסוק הזה, והרבי מביא לענין הזה).

עוד נקודה שהרבי מביא בענין הזה: אפשר לחשוב ש"נצח ישראל" היינו שה' הוא הנצח של ישראל, אבל הפירוש האמיתי הוא שהנצח הוא בשביל ישראל, בשביל החיל הפשוט. מאז ומתמיד, מלפני בריאת העולם, הנצח הוא בשביל ישראל. "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". ואם כן, ברגע שהעצמות, האוצר, ניתן לנצח – והיהודי רק מתעורר במדה הזאת של נצח, שהוא הולך עכשיו לנצח – אז אוטומטית האוצר מתגלה בו, מיניה וביה, או כמו הכתר הזה שמתגלה מולו. אבל כאן זה אפילו יותר מאשר מולו, זה בו ממש.

ה. עושי רצונו ולא עושי דברו – עבודת בעלי תשובה

עכשיו נעבור עוד נקודה: אנחנו בפרשת בשלח, ורוב השנים י שבט ו-יא שבט זה בפרשת בשלח (אם כי ב-י שבט הראשון, של תש"י, זה היה בשבת פרשת בא, אבל ברוב השנים זה חל בפרשת בשלח). ב"היום יום" מובאת תורה של הבעל שם טוב, שנאמרה בכמה שלבים – חלק מזה אמר לרב המגיד בחייו, והוא מסר לאדמו"ר הזקן, אבל גם מסר ששנה אחרי הסתלקות הבעל שם טוב, בשנת תקכ"א בפרשת בשלח, הוא התגלה למגיד ומסר לו עוד המשך (והוא גם מסר את זה כמובן לאדמו"ר הזקן), ואחר כך יש עוד כמה המשכים שהרביים מסרו. התורה היא על הפסוק "וישב הים לפנות בקר לאיתנו" ועל דברי חז"ל שהים שב לתנאו הראשון. יש שם כמה נקודות, והחידוש שהבעל שם טוב עצמו חדש שנה לאחר הסתלקותו, הוא הסביר את הנקודה שהצדיקים נקראים "עושי רצונו" של ה', והדיוק שם זה "עושי רצונו – ולא עושי דברו".

רק התבוננות קלה בביטוי הזה זה כבר קצת מבהיל את הרעיון. הרי כתוב שבמתן תורה 'חיקינו' במדה מסוימת את המלאכים, כשהקדמנו נעשה לנשמע, ואז יצאה בת קול "מי גלה רז זה לבני", רז שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר "עושי דברו לשמוע בקול דברו", שקודם עושים את דבר ה', עוד לפני ששומעים אותו. זה הרז של "נעשה ונשמע", אבל כאן זה יותר מזה – כמו שאמרנו שלנצח שבמלחמה זה יותר מהגילוי של מתן תורה (והדבר רמוז במתן תורה עצמו, הפותח "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", גם מתן תורה, בעצם כל התורה כולה, הוא זכר לציאת מצרים, שם נלחם ה' נגד קליפת המנגד כנ"ל, וד"ל). מתן תורה זה 'רק' שמחת חתונה, אבל נצחון המלחמה על זה שמנגד לעצם זה מצריך ומצדיק ומחייב את בזכוז האוצרות, את כל העצם, בדרך של "לא אדם". להתחתן זה "אדם" – אדם השלם – אבל המלחמה זה "לא אדם". כמו שאמרנו, צריך לחבר יחד את ה"אדם" עם ה"לא אדם", אבל עיקר החידוש והדגש זה על ה"לא אדם". שוב, כמו שאמרנו, במתן תורה אנחנו כמו המלאכים – זה רז גדול מאד, שמלאכי השרת משתמשים בו, "עושי דברו לשמוע בקול דברו" – אבל הצדיק שנלחם הוא בבחינת "עושי רצונו ולא עושי דברו". זה הווארט של הבעל שם טוב.

מה זה יכול להיות? מה פשר הדברים? הרבי מסביר זאת (לא במאמר "באתי לגני", אלא) במאמר "ג שבט", "היושבת בגנים" (ד"ה של המאמר השני בהמשך של הרבי הרי"צ). המנהג הוא שבי-י שבט כל אחד לומד את המאמר הראשון, חמשת הפרקים הראשונים, שהרבי הרי"צ נתן בשביל י שבט. המאמר השני היה ל-יג שבט, "היושבת בגנים", המאמר השני של פורים, והמאמר האחרון (שכעת מסיימים) זה מאמר ל-ב ניסן, היארצייט של הרבי הרש"ב, אביו של הרבי הרי"צ. זה מחולק למאמרים, אבל הכל המשך אחד. כל הענין של נצח זה פורים ו-ב ניסן, אבל זה מתחיל מחתונה, והשיא של המאמר הראשון זה "שטות דקדושה", ודווקא בתוך חתונה. זו מדרגה מאד גבוהה, מדרגה של נביאים שמתפשטים ומגיעים לנבואה, והמשל לה זה השטות של ריקוד רב שמואל בר רב יצחק עם שלשה הדסים שבייש את החכמים עד שנפטר וראו עמוד אש והבינו ש"אהניה ליה שטותיה לסבא", אבל זה עוד לא הנצח – זה רק חתונה, ולא הנצח. אומר הרבי ש"עושי רצונו ולא עושי דברו" זו מדרגת בעל תשובה לעומת צדיק, ועל זה נאמר שהמשיח בא להחזיר גם את הצדיקים הגמורים בתשובה, שיהיו בעלי תשובה. צדיק זה "עושי דברו" של ה', שמקדים נעשה לנשמע, "עושי דברו לשמוע בקול דברו". אבל מי זה בעל תשובה? אחד שלא עשה את דברו של ה', שנפל ופגם בנפשו, גם בדברים חמורים ביותר כמו פגם הברית (שזה עיקר הענין של תשובה, במיוחד בדורות שלנו) – הוא נפל, הוא לא שלם בזה, אז מה התיקון? "עושי רצונו ולא עושי דברו".

הרבי מסביר את זה בצורה מאד מחודשת, ממש פנינה. הוא אומר שתשובה זה בחינה של הקב"ה גוזר וצדיק מבטל. הצדיק שמבטל את גזרת ה' זה בעצם הבעל תשובה. הרי יש שני מאמרים – אחד שצדיק גוזר וה' מקיים, זה צדיק ממש שהוא פותח וגוזר וה' מסכים. זה כמו שכתוב בכריאת העולם "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים" וזה כש"ועמך כלם צדיקים" לפני שירדו לעולם הזה, מאגרא רמה לבירא עמיקתא, לפני שחטאו. כשירדו ממילא חוטאים, בהכרח – אין מי שלא עובר על מצות עשה, כך חז"ל אומרים, וגם דברים חמורים מזה. ה' ברא את העולם הזה עם היצר הרע – כמה שהוא מתחרט על זה, כך ברא ויודע את התוצאות של זה – וכל אחד צריך לומר לה' (כמו שכתוב בתניא) "אני לא בראתי את עצמי", אתה עשית אותי עם כל החולשות שלי, וממילא אתה אחראי על זה. התשובה זה שאני לא עשיתי את דברך, ואתה אמרת בתורה שלך שמי שלא עושה את דברך אתה לא מרוצה ממנו – אתה לא רוצה בו, "רוצה הוי' את יראיו", מי שירא שמים ומתוך כך שומר מצוות ה' רוצה בו, אבל מי שלא עושה את דבר ה' ה' לא רוצה בו, כך משמע מהכתוב בתורה. התשובה על פי פשט זה לחזור בתשובה ולתקן כל מה שעשית לא בסדר עד שה' ירצה בך בחזרה. אבל הרבי אומר כאן שהעצם של התשובה זה לומר לה' שכרע אני לא עושה דברך, ואף על פי כן תרצה בי – תרצה בי ככה. וכל יהודי בהיותו יהודי ובן יחיד של הקב"ה הוא זכאי לבוא לה' ולעשות אצל ה' רצון שזה לא הרצון המוצהר בספר. בספר כתוב שאני רק ארצה בך אם תהיה בסדר, ולא ארצה בך אם לא תהיה בסדר – זה איום רציני, שאם אתה לא בסדר אני לא רוצה בך. אפשר לחשוב שאני אומר לך תסתלק מכאן – לא רוצה אותך. אבל הקב"ה נח לרצות. כתוב שהקב"ה הוא חסיד, ובפרקי אבות כתוב שהחסיד הוא "קשה לכעוס ונח לרצות", ולענינו נח לרצות היינו שהיהודי יכול לעשות לה' רצון חדש.

מה זה רצון חדש? חושבים שכאשר מישהו חולה כנראה יש איזו סיבה שהוא חולה, הרי הכל בהשגחה, אבל אם מתפללים ואומרים "יהי רצון מלפניך" עושים איזה רצון חדש שה' רוצה שיהיה בריא. כאן יותר מכך (בעצם זה אותו דבר, אבל בדרך כלל לא מבינים את זה ככה) – "אין יסורים בלא חטא, אין מיתה בלא חטא", אבל כשאני מתפלל לרצון חדש (שהוא כמו אור חדש, שלא היה בגדר אור, כך זה רצון שלא היה בגדר של רצון, במאגר של רצון, גם באוא"ס שלפני הצמצום), "יהי רצון מלפניך", שמתוך העצמות יוצר רצון חדש שלא היה כלל קודם. הוא שאמרנו – אני לא בסדר, אבל תרצה בי כך. זה ראשית ועצם התשובה, וכך הרבי מסביר כאן על המאמר הזה, על תורת הבעל שם טוב, "עושי רצונו ולא עושי דברו". הוא אומר שתוך כדי ש"לא עושי דברו" מגלים שזה כן "עושי רצונו". כמוכב שאין כאן שום הצדקה לא לעשות את כל המאמצים להתגבר. בדרך כלל האדם מסוגל להתגבר, ואז אם לא התגבר הוא לא רציני, ואז לא מגיע לו, וגם כשאומר לה' "תרצה בי ככה" זה לא רציני. מתי זה רציני "תרצה בי ככה" בגלוי? רק אם עשה את כל המאמצים ולא הצליח, אז סימן שזה הרצון הנעלם בהעלם שאינו במציאות שכך ה' ברא אותו. זה שייך לפגם הברית – על כל שאר הדברים אפשר להתגבר,

גם אם אדם מכור אפשר לשלוח אותו להגמל, אבל גם ב'רטורנו' בבית שמש אין תכנית גמילה לפגם הברית, זה לא עוזר. מדברים עכשיו לבחורים במיוחד, אבל גם לנשואים – בחור צריך לעשות את כל המאמצים לא לפול, אבל אחרי הכל לא צריך לפול ברוחו, וגם אז צריך לומר לה' "תרצה בי ככה". אם זה באמת ה' מקבל את זה, ונעשה רצון חדש לגמרי שלא היה בגדר רצון כלל.

עד כאן זה עוד נקודה חשובה שהרבי אמר, במאמר "היושבת בגנים" תשכ"ט (בהמשך ל"באתי לגני"). ומה הסימן המובהק שנתרצית בי, זה שאתה מוסר לי את הנשק הסודי, את האוצר העליון (שממתגלה בי באשר אני שם כנ"ל), כאשר אני בא להתגייס (עם כל הגסות שבי, כבחור המצוי...). על זה נאמר "נצחוני בני נצחוני", זו מדת הנצח בנפש (הכלולה גם במדת ההוד, ששם התשובה לה', וכמו שיתבאר בסמוך), ודוק.

אז אמרנו שנצח זו נקודה שלא עובדת לפי הכללים הרגילים. ב"ט כסלו דברנו כאן על המושג כללי משחק, ומה שאמרנו כעת זה שמדת הנצח לא עובדת לפי כללי המשחק הרגילים – זה משחק מסוג אחר. אין בשום משחק בזבוז האוצרות – כל משחק זה כללים של תגובות, של מדה כנגד מדה, אתה עשית מהלך מסוים במשחק ומגיבים. שאח, המשחק הקלאסי ביותר – משחק כל המשחקים, לפי המסורת זה משחק שהמציא אותו שלמה המלך – אז אני עושה כזה מהלך ואתה מתחשב עוד מהלך. קוראים לזה גם מלחמה, אבל בכל אופן זה הכל מהלכים מחושבים, זה תחכום, זה רצוא ושוב. המלחמה של שאח, אם כי בסוף המנגד מנגד למלך עצמו – רוצה להפיל את המלך, להרוג את המלך – בכל אופן, לפי איך שהסברנו, המתח זה לא המתח של המנגד בעצם. אולי זה משתדל, אבל זה משחק של שלמה המלך – כנראה שזה השיא עד היכן שלמה המלך מסוגל להגיע, אבל דוד המלך זה משהו אחר. ידוע ששלמה, כמה שישב על כסא ה' למלך, אבל את כתר המלכות של דוד הוא לא קבל – את העצם של דוד הוא לא ירש. משיח צריך לצאת גם משלמה, אבל זה חידוש, כי שלמה – כמה שהוא חשוב וגדול – זה לא דוד מלכא משיחא, זה לא בחינה של "כי לא אדם הוא להנחם". שלמה זה אדם, זה לא "לא אדם". עוד הפעם, יש כללי משחק – כשאני עושה מהלך אתה עושה כנגדי מהלך. אבל יש שאני לכאורה הפסדתי הכל, ואחרי שהפסדתי אני אומר לה' – תעשה אותי מנצח. בעצם המדה הזאת זה הוד (כפי שההוד כלול בנצח כנ"ל, סוד הפרקים העליונים של נו"ה, שנכללו שניהם בנצח, כמבואר בכתבי האריז"ל, ובפרט בסוד תיקון עמור נקי מבין ז' תיקוני גולגלתא, וד"ל), כמו שמוסבר אצלנו באמונה ומודעות, ש"צדיק גזור" זה נצח ואילו "צדיק מבטל" זה הוד – זה מתאים לתשובה, כי תשובה זה וידוי, זה הוד. לכן הרבי לא אמר את זה במאמר על הנצח אלא במאמר החבר שלו, מאמר ההוד, "היושבת בגנים".

ו. "תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את פניך, נעמות בימינך נצח"

עכשיו נעבור לעוד משהו, ואחרי זה נעשה הפסקה, ואחרי זה נגיע לעיקר (כידוע, מתוך הנסיון, השיחה הראשונה זה רק חימום): בפרק הזה של המאמר הרבי מביא את הפסוק שאמרנו קודם, אולי הפסוק הכי חשוב של הנצח – "נעמות בימינך נצח". אומרים את זה בסיום הקפת הנצח בשמחת תורה. הפסוק הזה מסיים את פרק ט"ז בתהלים, "מכתם לדוד". מי שמכיר את התיקון הכללי של רבי נחמן יודע שהוא מתחיל בפרק זה – "מכתם" זה המשכה מהכתר ליסוד, לכן מתחיל מזה. בזהר נאמר על "נכתם עונך לפני" שאין תשובה על פגם הברית (וזה שמדבר על פגם הברית דווקא רמוז בתחילת הפסוק, בתבה שלפני "נכתם": "כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני נאם אד' הוי"), "נכתם עונך לפני" ר"ת נעל – זה נעול, אין תיקון (אמצעי וסופי תבות "נכתם עונך לפני" = 676 = הוי' ב"ה בריבוע כללי, סוד 'ארבע פני המרכבה' שיתבארו להלן, לרמוז שמי שתיקן את סוד המרכבה שבו בזה תיקן את פגם הברית שלו, וד"ל). לכן מתחיל בזה – "הכל הולך אחר הפתיחה". נוהגים לומר את הפרק הזה בלוייה. מאד מעניין שהסיום שלו זה "נעמות בימינך נצח", שזה נצחון וגם חיים נצחיים. יש הרבה סיבות למה זה הפרק של הלוייה. גם "שויתי הוי' לנגדי תמיד" נמצא שם, והמדרש גם מקשר בין "שויתי הוי' לנגדי תמיד" לבין "נעמות בימינך נצח" – זה הספר תורה של המלך, שביד ימין שלו, שעל זה נאמר "שויתי

הוי' לנגדי תמיד". זה הספר שהוא יוצא בו לקרב, הספר שמעורר בו את מדת הנצח, הספר של בזבוז האוצרות שלו (וכפי שדובר באריכות אודות ספר התורה של המלך בהתוועדות כ"ד טבת).

מה כל הפסוק? "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח". יש עשר מילים לפסוק הזה, שחותם את פרק ט"ז. זה מתחלק לשלשה חלקים – "תודיעני ארח חיים", "שבע שמחות את פניך", "נעמות בימינך נצח". בכל חלק יש בדיוק אותו מספר של אותיות – לא אותו מספר של מילים, שזה 3-4-3 – יד אותיות (חיים במספר קטן, התבה המסיימת את החלק הראשון) בכל חלק. ה' ברא את העולם ב-ג ידות, שם של מב אותיות, "יד הגדולה" ו"יד החזקה" ו"יד רמה" ("ובני ישראל יוצאים ביד רמה"; יד יד יד בהכאה פרטית, י פעמים י פעמים י ועוד ד פעמים ד פעמים ד = 1064 = יד פעמים לא אדם, כאן גילוי ידו – כחו [כח = יד יד] – של ה"לא אדם הוא להנחם", של "נצח ישראל"). כלומר ש"תודיעני ארח חיים" זה "יד הגדולה", ו"שבע שמחות את פניך" זה "יד החזקה" ו"נעמות בימינך נצח" זה "יד רמה". כשעושים את הגימטריא של כל הפסוק – הפסוק של השנה הזאת – עולה 3360. מספר זה כמובן מתחלק בעשר, כלומר שיש ערך ממוצע לכל מלה, אבל הוא גם מתחלק ב-מב, כך שיש ממוצע לכל אות. הסיכוי שיתחלק גם בעשר וגם ב-מב זה אחד ל-420, הסתברות קטנה ביותר, אבל כך יוצא כאן – זה ודאי מכוון. הממוצע של כל מלה זה 336 – פורים. אבל הממוצע של כל אות זה 80, האות פ, האות ה-טוב באלף-בית. יש בפסוק הזה רק אות פ אחת, "את פניך", והיא האות ה-טוב מסוף הפסוק, מסוף הפרק. פ זה יסוד, כלומר שיש כאן תיקון הברית בפסוק. יש עוד דברים מופלאים, שנשאיר להשלמות, במבנה של הפסוק.

איך חז"ל מפרשים במדרש? דוד מבקש מה' "תודיעני ארח חיים" וה' עונה לו "דוד, חיים את בעי?" ואחר כך יש ארבע דעות בחז"ל, כאשר שלש דעות מתחילות "צפה ל..." ודעה רביעית בסגנון אחר. "רבי יודן אומר, דוד חיים את בעי? צפה ליראה – יראת הוי' לחיים", יראה מביאה חיים. אחר כך יש ר' עזריה, ויש שתי דעות – שתי גרסאות – מה הוא אומר: "צפה לתורה, שנאמר 'עץ חיים היא למחזיקים בה'", "... צפה ליסורין, שנאמר 'דרך חיים תוכחות מוסר'". כתוב "נר מצוה ותורה אור", אבל "ודרך חיים" – שזה כמו "ארח חיים" (מבחינה זו יותר מתאים מהדעות האחרות) – "תוכחות מוסר". אחר כך בא רבא, "דוד חיים את בעי? עשה ואכול" – תעשה מצוות, מעשים טובים, ותאכל את הפירות בעולם הבא (וגם בעולם הזה). רוצה חיים? עשה! יש לנו מקור מאד חזק כאן לדברי הרבי, שתמיד אומר "המעשה הוא העיקר" – לא היראה וכו'. הוא לא מקבל את הדעה של יראה, וגם לא תורה או יסורין – לא צריך לצפות לשום דבר, רק עשה ותאכל. יש בפסוק ג אותיות ע – "תודיעני... שבע... נעמות" – ג דברים שצריך לצפות להם, להסתכל בעין (ע), אבל רק פ אחת, של "פניך" הפה מוכן לאכול, אבל בשביל זה צריך לעשות. זה סימן יפה בפסוק לכל המדרש. [ועוד: הערך הממוצע של ג התבות שבהן האות ע – תודיעני שבע נעמות – הוא מלכות, המשולש של אל – איה פעמים אל = אברהם אברהם. שאר תבות הפסוק = 1872 = חסד פעמים הוי' ב"ה. בלי ג אותיות ה-ע שאר אותיות שלש התבות עולות חי פעמים וחי בהם! פניך = פ פ, והיא התבה היחידה בפסוק שמחלקת את כל הפסוק: 3360 = 21 פעמים פניך, הכל רומז לגילוי עתידי, אהיה = 21, של פניך של השי"ת, ודוק. ארבע התבות – תודיעני שבע פניך נעמות = 1648 = "נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה" הנ"ל, פסוק שגם בו יש ג אותיות ע ואות פ אחת! פניך = 10 פעמים איה, וד"ל].

יש סימן לארבעת הדברים במדרש, ובשביל זה צריך להחליף תורה בחכמה ("אורייתא מחכמה נפקת") – אבל אז יוצא כל כך טוב שזה מצדיק את ההחלפה. כמו שיש סימן שנזכר בהלכה לארבעה צריכים להודות, "וכל החיים יודוך סלה" (חולה, יסורין, ים, מדבר), כך כאן יש ארבעה דברים שעל ידיהם משיגים החיים ("תודיעני ארח חיים"): חכמה, יראה, יסורין, מעשה (רק יסורין זה מכנה משותף עם סימן החיים של ארבעה צריכים להודות – יסורין = פורים, הערך הממוצע של כל אחת מעשר תבות הפסוק "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח", כנ"ל). חכמה יראה (ר"ת חי) = 289, טוב בריבוע, סוד "ברא אלהים", כמבואר במ"א בסוד מאמר חז"ל "אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכמה". כשמוסיפים יסורין, אזי חכמה יראה יסורין (ר"ת חיי) = 625 = יהי בריבוע = ה בחזקת ד, סוד אדם (מאד)

במילוי: **אלף דלת ממ**. הכל – **חכמה יראה יסורין מעשה** = 1040 = 40 פעמים **הוי' ב"ה**, סוד ארבעת בני אהרן – **נדב אביהוא אלעזר איתמר**, כמבואר במ"א, וד"ל. והוא עולה **חיים** (הר"ת) ועוד ג"פ **חי** בריבוע!

אחר כך ממשיך הפסוק "שבע שמחות את פניך", וחז"ל דורשים שבע לשון שבע – אלו ז' כתות של צדיקים שעתידיים להקביל את פני השכינה. חז"ל אומרים כאן משהו יפהפה, כך מחלקים את הכתות (יש גם שבע כתות של גיהנם, שכתוב בדיוק מה הם עושים – ליצנים, חנפנים וכו'), אבל על הצדיקים לא כתוב מה הם עושים, אלא רק למה הפנים שלהם דומות): שיש צדיקים שדומים לחמה, ויש צדיקים שדומים ללבנה, ויש צדיקים שדומים לרקיע, ויש צדיקים שדומים לכוכבים, ויש צדיקים שדומים לברקים, ויש צדיקים שדומים לשישנים, ויש צדיקים שדומים ללפידים או למנורה הטהורה של בית המקדש (שתי גרסאות בזה). זה גם פנינה. "ועמך כלם צדיקים", אז אם רוצים לחפש את נקודת הצדיק של כל יהודי אפשר לחשוב שזה (כמו אצל הרשעים) משהו שהיהודי עושה, משהו שהוא מצטיין בו, אבל באמת אם רוצים לחפש את הצדיק זה בכלל לא להסתכל על מה שהוא עושה, אלא רק להסתכל על פניו למה הן דומות. כל יהודי הוא צדיק, דומה לאחד הדברים האלה – לחמה או ללבנה או לרקיע או לכוכבים או לברקים או לשישנים או ללפידים.

בשביל הפרצוף יותר טוב לנו להשתמש בנוסח של לפידים, וגם בגלל שלכאורה המנורה הטהורה זה גם סגנון אחר, וגם למנורת המקדש יש שבעה קנים אז צריך לומר שהיא כוללת את כל השבעה, כמו שכל שבעת סוגי הנשמות כלולים בשבעת קני המנורה (ו"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות"). לכן נכון לומר שהכלל זה המנורה ואילו הלפידים זה הפרט. לפי זה נאמר בקיצור איך צריך להקביל למדות. יש פה שני זוגות – חמה-לבנה (הזוג הכי מפורש) רקיע-כוכבים (שבא מאותו פסוק, "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד", הפסוק שמביאים חז"ל כאן, כפי שמביאים על כל דבר פסוק, כדרך המדרש). אם כן, הרקיע והכוכבים הולכים יחד, הכוכבים בתוך הרקיע, וגם החמה והלבנה הולכים יחד. חמה ולבנה זה תפארת ומלכות, זה זו"נ, זה מובהק. רקיע וכוכבים כנראה זה נ"ה (הרקיע נמשך מהבינה – עליה נאמר "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע", וכדלקמן – בסוד "כי בו ישמח לבנו [שמחה, פנימיות הבינה] כי בשם קדשו בטחנו [בטחון, פנימיות הנצח]", וכוכב הוא כנגד ההוד בסדר של שצמנחכ"ל, וד"ל) – זה גם זוג מובהק. אז מה שנשאר זה ברקים ושישנים ולפידים. ברקים ולפידים זה גם קצת דומה – ברק זה ברק המבריק, זה חכמה בקבלה, אבל ענף החכמה בתוך הלב זה החסד, "ברק המבריק" בלב זה החסד, אברהם התחיל להאיר, "מי העיר ממזרח". כמו שנסביר בחלק השני של השיחה, החסד כשהוא מקבל את האור של החכמה בו הוא נקרא חסיד. כך מסביר הרבי הרש"ב, שה"י של החסיד זה נקודת ברק החכמה שנכנסת לתוך החסד והופכת את האדם להיות חסיד. כל חסיד צריך להיות מבריק בלב. ברק זה גם אותיות **בקר**, כידוע – "וישכם אברהם בבקר". לפיד זה ודאי גבורה, זה אש ממש. גם בבקר יש איזה אש, אבל זה יותר אור – אור זה חסד – אבל לפיד זה אש לגמרי, ואש זה גבורה. נשאר לנו שישנים זה יסוד – "סוגה בשישנים", "אני לדודי ודודי לי הרועה בשישנים" – שישנים זה דימוי של תיקון הברית. כתוב שישנים זה לשון שש, הספירה הששית (ודווקא השישנים, לפי כל הנוסחאות, מופיעים ששי ברשימה; אם המנורה בסוף גם מתאים כי זה דימוי של מלכות, אבל המלכות בפרצוף שלנו זה הלבנה, ויותר נכון שהמנורה כוללת הכל, כנ"ל), רק שכתוב שיש לשישנה יג עלים (וזה גילוי יגהמ"ר שיש בברית). מכאן המנהג שבשנה הראשונה בנישואין, לפחות, על החתן להביא שישנים לשבת – זה תיקון הברית. גם אם לפני החתונה היית ברק או לפיד וכו' – יש את כל האפשרויות – מהנישואין צריך להיות שישנה. אם כן, הרווחנו מהמדרש פרצוף יפהפה של "שבע שמחות", שבע כתות של צדיקים שעתידיים להקביל את פני השכינה:

גבורה	חסד
לפידים	ברקים
	תפארת
	חמה
הוד	נצח
כוכבים	רקיע
	יסוד
	שושנים
	מלכות
	לבנה

אחר כך חז"ל ממשיכים "ואיני יודע איזה כת חביבה ונעימה מן הכל", ועל זה נאמר סוף הפסוק – "נעמות בימינך נצח", היינו שהכת שכנגד הנצח היא החביבה ביותר, והיא מונחת ביד ימינו של הקב"ה. על זה מובא במאמר מה שכתוב ויוצא כאן מהמדרש, שמדמים את ה"שבע שמחות" לשבעת מיני חג הסוכות, ושם מי שיוצא מהדין עם הלולב יודעים שהוא המנצח, וכשאנחנו יוצאים עם הלולב בימין יודעים ש"אנן נצוחיא", דידן נצח. אז בין המדות הכי חביב ונעים זה מדת הנצח. לפי איך שהקבלנו את זה לפני הצדיקים זה הרקיע, זה משה רבינו. זה הפסוק "והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע". אם כי אמרנו שהחתן צריך להיות שושנה, "נעמות בימינך נצח", ומי שמנצח – אם ההקבלה שלנו טובה – המנצח כאן זה הרקיע. ובאמת זה השרש של ספר הזהר, שרשב"י אומר שהוא האוצר שיוצאים עמו מהגלות בחדס וברחמים.

נסביר את זה יותר: הסוד של האות א – "כאשר תגיעו אצל מקום אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שנאמר 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני'", אומר האריז"ל שזה ציור האות א, י עליונה ו-י תחתונה, מים עליונים ומים תחתונים, ומה שמחבר אותם זה הרקיע, ה-ו באמצע. "מוליך לימין משה", הוא ה-ו, הוא הממוצע המחבר בכל מקום. אם עכשיו אנחנו חוגגים את י ו-יא שבט חוגגים בעצם את הרקיע, את צדיק הדור (אם כי קוראים לו צדיק יסוד עולם), שכאן זה הרקיע, הנצח, שהוא ממוצע המחבר. על זה כתוב "מן המים משיתהו" – חושבים שהמים זה משה עצמו, אבל "מן המים" זה מה שבתוך המים ומחבר מים עליונים ומים תחתונים. צריך להוציא את עצם הממוצע המחבר, הרקיע שבין המים העליונים והמים התחתונים. איך אני יודע שהמקור זה החכמה, שרק יורדת בקו ימין להופיע בנצח? זה מפורש באריז"ל שבעשר הילולים בסוף תהלים, שכנגד עשר ספירות, "הללוהו ברקיע עוזו" זה החכמה, "החכמה תעז לחכם". בדרך כלל, בסדר של אור-מים-רקיע, הרקיע זה בינה (וגם כאן יש בחינה ש"כזהר הרקיע" שייך לבינה, כנ"ל), אבל כאן על "רקיע עזו" האריז"ל אומר שזה חכמה. העז זה כח לשאת הפכים, "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים", וזה החכמה – הרקיע שנושא את שני הפכים – וזה משה רבינו המתגלה בלב בנצח. שם זה לא הולך רו"ש, לא אתעדל"ת ואתעדל"ע, אלא רק שאתה בא להתחיל, להיות חיל פשוט בצבאות ה', לצאת למבצעים שאומרים לך לעשות, אז מיד אתה מקבל עצמות – מקבל נשק.

נחזור להתחלה – למה בחורים רוצים ללכת לצבא? כי רוצים נשק, זה הכל. יש בכך שמחלקים לך נשק משהו, זה עושה משהו. זה משל, על אחת כמה וכמה, ק"ו בן בנו של ק"ו, יהודי צריך להרגיש טוב כאשר מבזבזים עליו את האוצרות – נותנים לו את הנצח – והוא רק צריך לבוא ללשכת הגיוס לקבל את זה. ושוב, זה לא בדיוק אתעדל"ת, זה "לא אדם".

באותה בחינה ממש הוא גם כולל אחר כך את בחינת התשובה האמיתית, "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל", "עושי רצונו ולא עושי דברו". עד כאן זה החלק הראשון – הסקירה על אות י"ט במאמר, האות של השנה הזאת.

לחיים לחיים.

ניגנו "אימתי קאתי מר".

ח. "למעלה למעלה... ולמטה מטה..." – "נסתיימה עבודת הבירורים"

לחיים לחיים.

מה שלא הסברנו זה ה"למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית" רק אמרנו דבר ששולל הו"א בענין הזה – הו"א שעולים למעלה מעלה עד אין קץ ואחר כך יורדים למטה מטה עד אין תכלית. אם הפירוש היה ככה זה היה מה ששללנו, "רצוא ושוב", בחינת "אדם" ולא בחינת "לא אדם". אם זה היה ככה היינו צריכים לחלק בין שתי התנועות ולומר שה"למעלה מעלה עד אין קץ" זה יותר מה"למטה מטה עד אין תכלית". אבל הענין לא כך, אמרנו שכאן זה שוה ממש – לא משה עולה להר ואז יורד לעם. כתוב שזה חידוש הבעל שם טוב ביחס למשה רבינו, שאצלו זה "אין וועלט אויס וועלט", "כי כל בשמים ובארץ", בלי הפרש, בלי עליה ואז ירידה. והוא ענין הכח של הממוצע המחבר הנ"ל, "רקיע עזו", גילוי עז החכמה דמשה במקום הנצח (והוא גם סוד הנצח מלשון ניצוח, שהוא היכולת לחבר כחות שונים, נשמות שונות, לפעול ביחד "כאיש אחד בלב אחד" כנ"ל). כשאני אומר את זה אין לי מנוס אלא לחלק לשנים, ובדיוק על זה כתוב "אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים", אבל הכוונה היא שזה בעת ובעונה אחת, בשוה ממש. כשאומרים "אין וועלט אויס וועלט" הופכים את הסדר, קודם למטה ואז למעלה, וזה גם לומר שזה היינו הך ממש. למה הדבר הזה בא לידי ביטוי דווקא במלחמה? זה עוד דבר שהוא פשוט. מלחמה זה יותר מחתונה – יש כאן רמז יפה למה חתן וגם כלה יוצאים מחופתם למלחמת מצוה (המתקת הענין ד"עזר כנגדו" – להלחם בו, אלא להלחם עמו כנגד האויב המשותף), כי מלחמה זה יותר מחופת חתנים. כמה שהשיגו את האוצר העליון בחופה שלהם לא מסתפקים בזה, ומאחלים לעצמם שמי יתן שתהיה לנו הזדמנות לצאת מהחופה ולקבל את הנשק, שימסרו לנו את הנשק ממש של בזבזו האוצרות (מחתונה למלחמה הוא סוד נצח פנים ואחור: נ נצ נצח נצח צח ח, שעולה ד פעמים נצח, נצחון בכל ד העולמות, ודוק).

השאלה שוב, למה דווקא בהקשר של מלחמה על מנגד בעצם – דבר שגם עוד לא הסברנו, מה זה מנגד בעצם, וזה שייך לחלק השני שלנו – מתגלה הדבר הזה. ידוע שהרבי אמר, וזה דבר שאנחנו דשים בו שוב ושוב, ש"נסתיימה עבודת הבירורים". אם נסתיימה עבודת הבירורים לכאורה אין יותר צורך להלחם. מלחמה זה לשון לחם, ולחם זה בירורים. אם נסתיימה עבודת הבירורים, לא צריך לברר את הטוב מהרע, אז בשביל מה צריך להלחם? שהכל יתנהל על מי מנוחות, נגמר "עת מלחמה" ועכשיו זה רק "עת שלום". אפשר לומר שזה באמת קושיא, רואים שעדיין יש מלחמות אז סימן שלא נסתיימה עבודת הבירורים, אבל זה ודאי לא מה שהרבי התכוון. נחדד את זה עוד טפה – רק נלך על הרבי, אליבא דידך, שאתה אומר שנסתיימה עבודת הבירורים, למה אתה עדיין מדבר על צבאות ה' (שכל ילד יתגייס לצבאות ה'), וכל כך אוהב טנקים ומבצעים וביטויים של צבא ומלחמה? ! הרי אמרת שנסתיימה עבודת הבירורים, אז הכל בסדר ואין יותר מלחמות, ומה זה? לכן, לאור כל מה שאמרנו הערב, יוצא פירוש יפהפה וחדש ל"נסתיימה עבודת הבירורים". קודם כל, הרבי אומר שיש מנגד. כשהילד מתגייס, עוד לפני גיל בר מצוה, לצבאות ה' אז הרבי מסביר לו מי זה האויב – בהרבה שיחות רק לילדים – שהאויב זה היצר הרע, וצריך להלחם בו ולנצח אותו. כך מסבירים לילד קטן, וזה שייך גם לגדול. אם כן, מה זה נסתיימה עבודת הבירורים? יש יצר הרע, וצריך להלחם נגד יצר הרע. הבעל שם טוב לפני דורות למד ש"עזוב תעזוב עמו", לא סתם להרוג אותו אלא אם יש בו משהו טוב לשקם אותו. אז הכל זה בירורים – להלחם נגד היצר הרע ולשקם מה שאפשר ממנו.

אלא מה? הרבי רצה – למד מהמאמר של באתי לגני – שנגיע לחיל האמיתי הזה, ה"בן איש חי" ו"בן איש חיל" (אחד מהסודות של נשמת המשיח), שנגיע לכזה חיל שמקבל כזה נשק שבנשק שהוא מקבל ה"למעלה מעלה עד אין קץ"

וה"למטה מטה עד אין תכלית" שוים. עבודת הבירורים, שהרבי אמר שכבר נגמרה, זה שהמברר יורד להתלבש בלבושי המתברר כדי לברר אותו. תוך כדי שיורד ללבושי המתברר עלול גם להתלכלך כי אלו לבושים מלוכלכים (וכידוע שכל המתעסק עם מנוול מתנוול). עבודת הבירורים תמיד זה בכיוון חד-סטרי של ירידה והתלבשות. הפירוש היום הוא לא שאין מה לברר – עוד לפני שמדברים על מלחמה אפשר לשאול את הרבי, האם לא אוכלים יותר? לאכול זה עבודת הבירורים! "נהמא אפום חרבא ליכול", זה מלחמה לשון לחם, להוציא את ה"מוצא פי הוי" מתוך ה"כי לא על הלחם לברו יחיה האדם" (להכיר בכך שאני חי מה"מוצא פי הוי", ולא מהלחם הגשמי). הרי אפילו הרבי אוכל, גם אני אוכל וכולנו אוכלים. אפילו שתאמר לי שהכוונה שלי באכילה זה לקיים "בכל דרכיך דעהו", אז גם כן – "בכל דרכיך דעהו" זה לרדת ולהכיר את ה' בתוך המציאות. אפילו יחודים בתוך המציאות, יש בזה איזה ממד של התלבשות במציאות – לעשות משהו. אם אדם מרגיש עצמו יורד ומתלבש בתוך המציאות כדי לעשות משהו זה סוג של עבודת הבירורים, אז לכאורה אי אפשר לומר שזה נגמר. איך בכל אופן אני יכול להסביר ולהצדיק את המשפט הזה, ושזה הולך עם חילים – נסתיימה עבודת הבירורים, אז כעת תתגייס ותלחם חזק – זה רק כך, ולכך הרבי התכוון. כעת תתגייס, ומוסרים לך את הנשק של "למעלה מעלה עד אין סוף ולמטה מטה עד אין תכלית" בשוה, וממילא אתה אף פעם לא יורד למטה ומתלכלך.

זה דומה למה שכתוב בחסידות על "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הוי' אלהיך בידך ושבת שביו וראית בשביה אשת יפת תאר". זה מופת ל"למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית" דווקא בהקשר של חיל בקרב. דורשים "על אויבך" שאתה צריך לצאת לקרב כך שאתה בעצם "מעלה מעלה עד אין קץ" ביחס לאויב, אבל בסוף "ונתנו הוי' אלהיך בידך ושבת שביו וראית בשביה אשת יפת תאר" – אשת יפת תאר זה הניצוץ, זה התכלית, זה ה"אולי יתייהר" שדברנו עליו בשעור שעבר (לשון האב"ע שקשורה לספר תורה של המלך ולהקהל). זה נצוץ כל כך גדול שיתגלה אך ורק אם אתה לגמרי למעלה. ה"וראית בשביה אשת יפת תאר" זה ה"למטה למטה עד אין תכלית" וה"על אויבך" זה ה"למעלה למעלה עד אין קץ". ממילא הבירור כאן הוא אחר, כאשר הגעת לדרגת הבעל שם טוב של "אין וועלט אויס וועלט", "כי כל בשמים ובארץ". ידוע שהבעל שם טוב לא היה ממתיק את הקפה בסוכר, אלא החזיק קובית סוכר ביד ועד שגמר לשתות היא נמסה – זה עבודת הבירורים שלנו היום.

ט. מעשה מרכבה בנפש האדם בדורנו

נעבור לחלק השני:

החלק השני בעזרת ה' גם יבהיר לנו כמה נקודות מהחלק הראשון, במיוחד מה נקרא מנגד בעצם. זה המשך של כמה שיעורים קודמים. היה שיעור לפני כמה זמן על המרכבה, וגם בתחלת השבוע היה שיעור על חיות. הסברנו שיש ארבע מדרגות של חיות – בהקשר של עבודת ה', שצריך לעבוד את ה' חי, והבעל שם טוב מלמד שצריך לעבוד את ה' עם "אבר חי", שזה התלהבות אמיתית. הסברנו ארבע מדרגות: חי, חיה, חיים, חיות (מי שרוצה להבין את זה יקרא את השיעור מ-ז שבט, על קונטרס העבודה, אבל כעת נסביר כמה נקודות). מה החידוש במלה חיות? כתוב ש-חיות זה בגימטריא משיח בן דוד. מה חיות אומר שחי-חיה-חיים לא אומרים? חי-חיה-חיים זה מצבים, חיוביים, אבל חיות זה כח והתלהבות. היום בלועזית מלה שמאד קרובה לחיות זה אנרגיה. אנחנו יודעים היום לפי המדע שאנרגיה וחומר זה שתי צורות של אותה תופעה (כך אינשטיין אמר). זה גם מצדיק לשים את המלה הזאת במלכות, ששם יש חיבור של חומר וחיות – כלומר שכל חומר הוא חי, כי גם את הדומם, את האבן, אפשר להפוך לאנרגיה כמעט אין סופית. כלומר, שטמון בו, חבוי בו, אין סוף חיות.

מאיפה המלה חיות? זה "אל תקרי" של הפסוק במרכבת יחזקאל "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק", ודורשים "אל תקרי חיות" אלא 'חיות'. חיות הקדש הם בעולם היצירה, ולפי הדרוש צריך לעבור את המסך של "אף עשיתיו" ולגלות שגם בעשייה יש בכל דבר חיות, "רצוא ושוב כמראה הבזק". לכאורה זה לא מתאים למה שאמרנו קודם, ש"נצח ישראל לא

ישקר ולא ינחם" זה לא תופעת רו"ש, לא תופעה של דופק, ואם כן לכאורה זה לא שייך לאף אחד ממושגי חי-חיה-חיים-חיות, שלכאורה כולם דופק. מצד אחד הכי דופק זה חיות, "והחיות רצוא ושוב", ואם רוצים להגיד שיש כאן מדרגה שאינה דופק זה חי – יש "חי בעצם" ו"חיים להחיות". ברגע שהנשמה, חי בעצם, מחיה גוף שהוא דומם מצד עצמו – זה חייב להיות ברצוא ושוב, לא יכול להכנס לגמרי וגם לא להסתלק לגמרי. זה השרש והדינמיקה של רו"ש – ברגע שחיים מתלבשים בתוך דבר להחיותו. אבל גם הקב"ה נקרא חי, "הוא וחייו ודעתו אחד", והחיים של הקב"ה זה לא "חיים להחיות" כי "אין לו גוף ולא כח בגוף", אז הוא חי בעצם, וזה בלי דופק, בלי רצוא ושוב. לפני כמה ימים למדנו שה"חי בעצם", הדרגה הגבוהה, משתקף – נסב"ת ונתב"ס – בתוך החיות. יש השתקפות של חי בעצם בתוך החיות, בתוך משיח בן דוד, וזה מה שדברנו לחבר את ה"לא אדם" עם ה"אדם" (ר"ת אדם-דוד-משיח).

בכל אופן, המקור של חיות זה חיות המרכבה, ויש שם תופעה מאד מופלאה, שלכל חיה יש את כל ארבע הפנים. אם היו רק ארבע חיות – אדם, אריה, שור, נשר – זה בסדר. יש בעולם היצירה ארבעה טיפוסים, לכולם יש מכנה משותף – חיות קדש – ויש ארבע חיות, אדם מצד פנים ואריה מימין ושור משמאל ונשר מאחור, והם נפרדים. אם זה היה ככה זה לא היה מעשה מרכבה אלא מעשה בראשית. הרי במעשה בראשית ה' ברא (גם) את כל החיות האלה. אם זה רק הרכב, להקה שמנגנים יחד – הרכב נחמד של ארבעתם – זה עדיין בגדר של מעשה בראשית. אבל זה לא ככה, כאן כתוב שלכל אחד מהם יש ארבע פנים, נצייר את זה: כתוב ש"פני אדם להנה", מצד קדם יש לך פנים של אדם, אבל בפרופיל מצד ימין יש פנים של אריה, ובפרופיל מצד שמאל שלך זה שור, ומאחור זה נשר. בשביל פסיכולוג זה שישו ושמו. בדרך כלל הפסיכולוג לא יודע יותר מאשר פיצול אישיות אחד – כל הסכיזופרניה זה שיש שנים, מאד מנגדים אחד לשני. הקטע הזה בשיחה זה להסביר את המושג ניגוד, בהמשך לענין שבשביל לנצח את המנגד יש בזבוז האוצרות.

שוב, יש ציור שכדאי לצייר לשיעור הזה (אבל לא את המרכבה של פעם, אלא המרכבה החדשה כמו שנסביר). בשביל להתבונן צריך להרגיש על בשרי – מה היה אם מקדימה היו לך פני אדם ואופי של אדם, ומצד ימין פנים אחרות לגמרי עם משיכות אחרות, של אריה, ומשמאל אתה שור, ומאחורה נשר שרוצה לעוף? אז אתה בבעיה רצינית מאד, איך אתה מסתדר? כמובן זה לא מוגבל רק לפנים. יש לנו שיעור על שני ראשים, אבל כאן זה ארבעה ראשים כולם יחד – הכוונה כאן לתמונה הוליסטית, הולוגרמית לגמרי, שבכל תא ותא יש הכל. זה מעשה מרכבה, מבט וראיה של הולוגרמה, שבכל פרט קטן יש את הכל. אם כל אחד לעצמו זה מעשה בראשית, אבל ברגע שכולם בכל מקום ובכל נקודה זה כבר הסוד של מעשה מרכבה. אבל שוב, מעשה מרכבה הפסיכולוגית זה לכאורה משהו קטסטרופאלי – איך אתה יכול להיות אדם ואריה ושור ונשר, הכל יחד? זה פיצול לא נורמלי! כתוב שהיו צדיקים, ואפילו חסידים, שהיו תזמורת של אדם אחד. היה הבעל מנגן של אדמו"ר הזקן, ר' שלמה מצ'עשניק, שהיה מייצר כלי נגינה וגם הולך עם כמה כלים ומנגן כתזמורת של אדם אחד. זה להקה פנימית, לא הרכב חיצוני. בשביל להגיע להרמוניה זה לכאורה מאד קשה – להיות אדם ושור ואריה ונשר זה קשה, אך ה' רוצה להגיע להרמוניה ואחדות.

נלך צעד הלאה: כשמסתכלים כמה פרקים קדימה ביחזקאל, מעשה מרכבה של האדם והאריה והשור והנשר זה בפרק א, אבל בפרקים ח-ט-י המראה חוזר – בזמן אחר, אך אומר שזה כמו המראה שראיתי על נהר כבר – רואה שוב את המרכבה, אבל במקום השור יש כרוב. חז"ל דנים בשינוי הזה. פסיכולוגית כאן יש אישיות עם הרבה פנים, חיה אחת עם הרבה יצורים שונים. זה משהו מורכב מאד, אבל אני רואה שבמשך הזמן יכול לחול שינוי, שפתאום השור – כעבור כמה זמן – הפך להיות כרוב. זה מעורר את הדמיון – "ביד הנביאים אדמה", כל הנבואה זה דמיון מתוקן – וזה מזכיר לי את מה שכתוב בחסידות דווקא לגבי היצר הרע. בחסידות כתוב שבכל דור היצר הרע, כדי לבלבל את האנשים שלא יזהו אותו, הוא מתחפש ומקבל שם אחר, ואז גם מקבל אופי אחר. פעם היה אריה ופעם שור, העיקר שלא יכירו אותו בכל דור ודור. נקח את המושג הזה ונלביש את זה גם על סוד המרכבה. מרכבה זה פיצול אישיות, והתפקיד זה לתקן את המורכבות של האדם.

בדור שלנו – וזה התמונה שצריך לצייר על החוברת של השיעור הזה (נאמר ואחר כך נסביר) – אתה עדיין אדם בפנים, אבל רק האדם הזה נשאר. אם השור השתנה לכרוב, לאיזה כיוון הוא הלך? הרי כרוב זה פנים של תינוק, אז הוא קצת התאנש. אם השור התקדם להיות כרוב זה קצת האנשה, קצת מתקרב. במרכבה של הדור שלנו – וזה אמור להיות לכבוד י' – יא שבט, עם כל המשתמע מכך – היום יהיה כל אחד, אם הוא מרכבה שלמה, עם "פני אדם להנה" בפרצוף הקדמי, ויש לו חסיד בצד ימין, ויש לו מתנגד בצד שמאל, ויש לו בהמה מאחורה. כלומר שבעצם יש כאן שני זוגות הימין ושמאל זה חסיד ומתנגד (שוב, הכל לכבוד היום הגדול הזה) – וצריך להסביר מה זה – והפנים והאחור שלו אדם ובהמה (שהפסוק מחבר, "אדם ובהמה תושיע הוי"). אמרנו שהכרוב קצת מתקרב לאדם, אבל זה עדיין פנים אחרות – יש פני אדם ויש כרוב. האבולוציה במרכבה זה היה בשמאל – משור לכרוב. בדור שלנו זה כבר הגיע למתנגד – זה הרבה הרבה אבולוציה עד שהגיע למתנגד. האריה גם כן התפתח, והוא הגיע להיות חסיד. הנשר בסוף קבל את כל הגן חיות – הכל עבר לצד האחור. כל היצרים החיתיים, כל מה שקשור לבהמיות, הכל זה האחור של האדם. זה הלא-מודע של פרויד, ה'איד' של פרויד. אז האדם עכשיו הוא אדם בפנים ובהמה באחור, כך הוא "אדם ובהמה", והוא חסיד מימין ומתנגד משמאל.

קודם כל, רק להוכיח 'הוכחה מוחלטת' שזה התיקון האחרון של סוד המרכבה, נעשה את החשבון: **אדם בהמה חסיד מתנגד = הוי' בריבוע**, כלומר שכל אחד במוצע זה **אחד בריבוע**. אז עכשיו אנחנו 'משוכנעים' שמה שאמרנו זה נכון, ורק צריך להסביר מה זאת אומרת ולמה רצינו את זה. זה שה' מסכים וגם הרבי מסכים לזה זה בגדר 'עושי רצונו ולא עושי דברו'. רבי הלל אומר – וכך פתחנו את "וצדיק יסוד עולם" בספר לב לדעת – שכאשר אומרים חסיד הכוונה בלי גבול, ומתנגד זה גבול, ורבי הוא בלי גבול בגבול. אם כן יש לנו הגדרה, שבצד ימין זה טיפוס בלי הגבלות (אריה של פעם, העושה, בתוקף, ככל העולה על רוחו). הבלי גבול מתבטא גם בתפיסת עולם וגם במה שהוא מרשה לעצמו להאמין בו. מה ההבדל בין חסיד למתנגד היום? אתה מאמין שהרבי חי בגוף גשמי אחרי ג' תמוז תשנ"ד? אם אין שום הגבלות לשכל שלך ולאופי שלך אין שום הגבלה, אז אין שום סיבה לא לחשוב ככה – מה הבעיה? אשרי המאמין – אשרי המימין, לשון ימין. אבל אם יש לך גבולות בחשיבה שלך, שזה הגדרות, יש לך איזה הגיון שאתה מחויב לו – כמו הרמב"ם (הרמב"ם הוא מהפאה השמאלית) – אם אתה חושב בשכל רציונאלי, אתה טיפוס רציונאלי, אתה לא יכול לקבל השקפה כזאת שאין גבולות ואין הגיון, שנוגד את הנראה לעין, אז אתה מתנגד. אם אני חוזר לסיפור של המלחמה של המלך נגד המתנגד, אז המלך מבזבז אוצרות כדי לחסל אותו, אבל כאן זה לא טוב לחסל אותו כי תחסל פנים של המרכבה שלך. אי אפשר להוציא את השור מהמרכבה כי אתה לא אוהב שוורים, אפילו אם הוא שור **נגח** (נגד-ד עם אריכות ב-ד). אם תוציא אותו אז תוציא גם את ה"רב תבואות בכח שור" (הקשור ללימוד הנגלה של התורה; **כח שור = מח שליט על הלב**, וד"ל). צריך לפרש פירוש אחר מה זה בזבוז האוצרות במלחמה נגד המתנגד כדי להגיע בסוף, כמו שנסביר, ל"לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא", שהשמאל קיים והוא יותר ימין מהימין – בשביל זה צריך בזבוז האוצרות. בשביל שהמתנגד יהיה בסוף יותר חסיד מהחסיד זה רק אם נהיה רבי (כמו שהרבי רצה לפני ג' תמוז, שכל אחד יהיה רבי) שהוא בלי גבול בגבול. יש חסיד ומתנגד, והרבי האמיתי אוהב את שניהם, אבל בכל אופן יש איזה מלחמה. רוצים להסביר שכל המשברים, כל הטיפול הנפשי, זה בגלל שיש ארבע פנים אלו של פיצול אישיות. זה הרבה יותר מורכב מהפיצול הרגיל, לשנים, וגם הרבה מעבר לפיצול שיש בתניא בין נה"א לנה"ב. כעת רוצים להגיע לארבעה – כמו כל התפתחות של שנים שהם ארבעה – ומזה להגיע לאחדות מופלאה.

שוב, יש נטיה לבלי-גבול, גם בשכל וגם במדות, שהכל צריך להתנהל לפנים משורת הדין – זה חסיד (והוא צריך להיות עז פנים כנודע, היינו סוד ה-י דחכמה, "החכמה תעז לחכם", שבחסיד, כנ"ל). יש אחד שמאד סגור, שמבין שצריך גבולות וזה תיקון עולם – לכן המשנת חסידים והגר"א סברו שהצמצום כפשוטו, כי צריך גבולות. גבול זה הגיון, זה מה שהרמב"ם מסביר שיש לנמנעות טבע קיים גם בחיק הבורא – שההגיון שורר (לשון שור). אז יש פה מתנגד מצד שמאל, וצריך להכיר בו. מי שלא מכיר שיש בי את המתנגד הזה, מי שנדמה לו שאין בי את המתנגד הזה (כלומר מי שמדחיק את

מציאותו לתוך הלא-מודע שלו), הוא בבעיה – הוא צריך הרבה טיפול נפש. מי שלא מוכן להודות ולהכיר בצד המתנגד שבו הוא לא בריא. אחד שאין לו צד מתנגד הוא לא בריא. מה זה אדם-בהמה? קודם אמרנו שבהמה זה כמו התת-מודע הפרוידיאני, לכן זה צד האחור, אבל נסביר את זה אחרת, כדי שהכל יהיה במודע – צריך שגם לאחור יהיה מודע. וגם, כמו שאמרנו שיש משהו טוב גם בצד המתנגד, ועד שתכלית המלחמה זה להגיע ל"לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא", שהוא יותר ימין מימין, צריך גם ביחס לאחור.

נאמר עוד נקודה: כתוב שבאריך יחוד זכר ונקבה זה ימין ושמאל. מעשה מרכבה כולו בכתר, שזה בעצמו חדוש מופלא, והכוונה היא שהזיווגים הם מיניה וביה. מחכמה ולמטה יש פרצוף זכר ופרצוף נקבה, או"א ואח"כ זו"נ, אבל החידוש בכתר, בעל-מודע, שהזיווגים הם בתוך אחד, יש לו צד זכר וצד נקבה והזיווג מיניה וביה. רק שבאריך אנפין, חיצוניות הכתר, הרצון בנפש, הזיווג הוא בין ימין ושמאל, ואילו בעתיק יומין, פנימיות הכתר, התענוג בנפש, הזיווג הוא בין פנים לאחור. לפי זה חסיד-מתנגד זה באריך אנפין ואדם-בהמה זה בעתיק יומין, והכתר בכללותו זה כל המרכבה. מזה אדם-בהמה? אדם זה שם מה ובהמה זה שם בן, שמות קדושים, ועיקר הזיווג של מה ו-בן זה בתוך עתיק יומין, החל מהרדל"א שבו וכלה בז"ת שבו. כל סוד תיקון מה ו-בן בעיקר מתואר ומתחיל בכתבי האריז"ל ביחס לפרצוף עתיק יומין, ושם האדם בפנים והבהמה באחור. יש בהמה רבה שלמעלה מאצילות, שגם על זה כתוב "ורב תבואות בכח שור", יש בו תועלת רבה שהאדם לא יכול להועיל בעצמו. דוד המלך אומר "בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך" – בזכות זה שהוא בהמה יכול להיות תמיד עם ה', באמונה פשוטה (תניא). הצ"צ מסביר, ואנחנו אוהבים להביא את זה, שגם באמונה יש מה ו-בן שלה. מה ש"פתי יאמין לכל דבר" למעליותא זה ה-בן, הבהמה, של האמונה, שזה חשוב ביותר, וה-מה של האמונה זה ה"נכרין דברי אמת" (שבעל תשובה מתחיל מלפתוח איזה ספר ומכיר שיש שם דברי אמת, ואז מקבל את הכל כ"פתי יאמין לכל דבר", ואז "שומר פתאים הוי"). בכל אופן האדם הוא בעל הבית שצריך לשמור את הבהמה. באמונה זה לשמור את הבהמה מאמונות טפלות – "פתי יאמין לכל דבר" יכול להגרר גם לאמונות טפלות, והאדם צריך לשמור על הבהמה שרק תועיל ב"רב תבואות בכח שור".

ועוד דבר לגבי הבהמה, יותר כללי – בהמה זה טיפוס מסודר בחיים, שהוא מרגיש בסדר במודעות טבעית. באופן טבעי בהמה מרגישה מאד בסדר בעולם הזה, מרגישה במקום, עם ארבע רגלים על הקרקע – יציבה, עם פנים כלפי מטה, יציבות עצומה בתוך המציאות של העולם הזה. בכיף "רוח הבהמה יורדת היא למטה לארץ". ואילו אדם, שהוא לא כל כך יציב – הוא רק על שתיים, ופניו כלפי מעלה – אז הוא "אדמה לעליון". הסימן הראשון שאתה באמת אדם, "אתם קרויים 'אדם'", שלא מרגיש בנח בעולם הזה. יהודים מסתגלים לעולם, זה פלא וחידוש של "עם סגולה", אבל להסתגל זה אומר שזה לא טבעך הראשון, זה לא המקום שלך. זה כמו שהבעל שם טוב אומר משל שהמלך שולח את בנו למקום מאד רחוק וזר לחלוטין, ואם הוא באמת אדם – מגלה את האדם שבו – הוא כל הזמן רוצה לצאת מכאן באיזה מובן, "אדמה לעליון", ולכן "רוח האדם העולה היא למעלה". אז צד האחור של האדם זה מה שהוא מרגיש טוב בעולם הזה, וממילא הוא גם נח. אבל מי שבאמת נע, זה התוספת "נפש חיה" – "כל חי מתנועע" – זה נקרא "מהלך בין העומדים". גם המלאכים הם סך הכל בהמות, לכן הם "עומדים" – זה להיות נח, להיות מסודר, הכל בסדר. אבל מי שלא מסודר בעצם בחיים שלו זאת אומרת שהוא אדם, שאדם הוא לא מסודר במובן של הכל בסדר (והיינו מפני שידע איניש בנפשו שהוא בעצמו לא בסדר, וכידוע הרמז שתכלית האדם – משיח = אני לא בסדר), וכל הזמן הוא שואף ומהלך, "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". אם כן, כך נבחין בין הפנים של האדם – שהם מצד קדם, קדימה, צריך להתקדם – לפני הבהמה שמצד אחור, נח לו להשאר כאן, אין לו לאן ללכת, הוא מרגיש טוב (וממילא יש כאן עימות, להתקדם הלאה או להשאר במקום, כמו שבימין ושמאל יש עימות, לצאת מן הכלים בהנהגה שבאופן של בלי גבול, או להשאר בתוך הכלים בהנהגה באופן של גבול, שבשני האופנים אפשר להתקדם או לעמוד במקום, וד"ל).

נחזור לחסיד ולמתנגד שלנו. יש ווארט בין חסידים, שיש אפילו מי שאומר שזה מאדמו"ר הזקן (ואם זה לא ממנו זה מחסידיו), שהמשיח ודאי יהיה מתנגד. למה? כי אם יהיה חסיד המתנגדים לא יקבלו אותו בשום פנים ואופן, אבל אם הוא יהיה מתנגד אז החסידים, שהם חסידים בלי גבול, יקבלו גם משיח מתנגד, אז ממילא המשיח ודאי יהיה מתנגד. זה אמירה מאד גדולה לזכות המתנגדים, בזכות ה'שמאלנים'. נספר עוד ווארט, שהחסיד ר' יקותיאל ליפלער פעם בא לאדמו"ר הזקן והתבטא (ביטוי שכבר הפך להיות ניב בחסידות) – "תחתוך ממני את הצד השמאלי". כלומר, שצד השמאל בשבילו זה יצר הרע, זה הנפש הבהמית, זה ה'מתנגד', הספקנות. אבל אדמו"ר הזקן ענה לו "ואתה מחיה את כולם כתיב", אי אפשר לכרות חלק מהנפש, להוציא את השור מהמרכבה, כנ"ל. החסיד הוא קצת כמו הפתי. בדרך כלל אם רוצים לחבר אותם, ואם שני הזכרים הולכים ביחד, אז צריך שהימין יהיה בפנים והשמאל באחור – שהחסיד יסתובב לאדם והמתנגד לבהמה – אבל לפי השכל שלנו עכשיו אולי יותר קל הפוך, שלחסיד יש נטיה ל"פתי ימין לכל דבר", ואילו אדם שבוחן את הדברים הוא יותר כמו מתנגד, הגיון של שמאל. אם כבר, איפה ה"אדם" ואיפה ה"לא אדם"? ה"לא אדם" הוא באחור, כי ה"אדם" הוא בפנים. יש לו שכל טוב, ואבחון, וכל פעם צריך לבחור (הכי אדם, הכי חכם, זה רבי יהושע – בפרשת דרכים לא יודע איך ללכת, ולפעמים טועה; הוא תמיד בדרך אבל יכול לטעות).

אם כן, יש לנו כאן מבנה של חסיד-מתנגד ואדם-בהמה, והתיקון האמיתי – שזה באמת הרבי האמיתי, שהרבי רצה שכולנו נהיה רביים, שלכן זה שיך לימים האלה – שגם כאשר לוחמים הלחימה זה רק בשביל לעשות איחוד. במיוחד אם זה בתוך העצמי, וגם אם זה עם עוד יהודים, ובמדה מסוימת אפילו עם גוים שאנחנו מעליהם אך יש שם אשת יפת תאר שאולי תתהדר וצריך להוציא אותה משם – אז מי שבאמת יש לו שכל טוב יודע שהמשימה האמיתית של המלחמה זה מעשה מרכבה, מרכבה שלמה עם כל הפנים האלו. צריך להיות אוהב הגיון, אוהב גבולות. גם הקב"ה אוהב גבולות – אם הקב"ה לא היה אוהב גבולות הוא בכלל לא היה מתחיל את כל העסק של בריאת העולם. כמו שאומרים שהקב"ה אוהב את הטבע שברא, ויחד עם זה מחולל גם נסים שלמעלה מהטבע – מי שלא מאמין בנסים לא מאמין בשם הוי' (כמו פרעה מלך מצרים שהאמין באלהים, בגימטריא הטבע, אבל אמר "לא ידעתי את הוי'", לא האמין באלקות בעצם שלמעלה מן הטבע), זאת אומרת שבמקום להוציא את צד השמאל שלו ניתח את צד הימין שלו. כתוב שבעולם הזה המצוה זה "לאכללא שמאלא בימינא", שהימין ישלט על השמאל והאדם על הבהמה, כמו שאמרנו. אבל לעתיד כתוב "הכהנים הלוים", והאריז"ל אומר (ומובא בתניא) שהשמאל יעלה יותר מהימין. זה הווארט הזה שמן הסתם משיח יהיה מתנגד, שזה על דרך הכהנים הלוים. אבל המתנגד הזה, להפתעתנו, הוא יהיה עוד יותר חסיד מאשר אנחנו מכירים.

למשל, מה שאנחנו מדברים כל הזמן לחבר תורה ומדע, יש כאן דוגמה יפהפיה מה זאת אומרת להיות חסיד ומתנגד יחד. מי שאומר שמה שאנחנו מנסים לעשות זה שטויות והונאה וגניבת דעת וכו' וכו' – זאת אומרת שהכל זה מתוך היצר הרע של החסיד לבטל גבולות, שאין גבולות. אבל מי שנותן לזה סיכוי וצ'אנס, שאולי בכל אופן אפשר לחבר את התורה והמדע – התורה זה "מימינו אש דת למו", התורה זה ימין, אבל יש לו כח של אש, כח להתחבר ולהעלות גם את השמאל. כמו שאבולעפיא דורש זאת ש"מימינו אש דת למו" זה אותיות "מימינו דת שמאלו" וממילא זה גם "משמאלו דת ימינו" – כלומר שאם כי השרש הוא ימין עיקר המטרה היא לחבר אותם. איך מחברים את התורה והמדע? צריך להיות מאד 'שמאלנים' בשביל זה, צריך להיות עם הרבה שכל של מדען (אחרת באמת אתה משתטה בעצמך, וב'מקרה הטוב' מרמה את כולם). צריך הרבה הרבה שמאל בשביל זה. שמאל ר"ת שכל-מאד-אוהב-לוגיקה – צריך הרבה שמאל בשביל להתיימר שאתה עכשיו הולך לחבר תורה ומדע. אבל עצם היומרה הזאת, אין לך ימין יותר מזה – ימין זה שאין גבולות, אין גבול כמה אני יכול לחולל כאן. אני יכול לחצות את כל הגבולות המקובלים. זה נקרא מעשה מרכבה. מעשה מרכבה זה באמת ש"כולא ימינא", שהכל זה תוך ההשראה שניתן בלי גבול לחבר את ההפכים. החסיד זה אוהב, הימין זה אהבה. השמאל מאד אוהב – אבל אוהב גבול. האהבה של "ימינו תחבקני", הבלי גבול שניתן לחבוק עולם, לחבק ולחבר את הכל תחת כנפי השכינה – זה בא מהחסיד. אבל בשביל להצליח בזה הוא צריך המון שמאל – הוא לא יכול להרשות לעצמו דברים בלי גבול. לא רק

בגלל "אופן המתקבל", אלא גם אליבא דאמת – אם יאמר דברים לא רציונאליים לא יצליח לחבר שום דבר. זה דומה למה שהסביר האבא של הרבי על סודות חג הפסח. זה מאמר ארוך שיש לנו, אבל בקיצור – הוא אומר שחג הפסח זה חג האביב, חג החסד והאהבה, אבל כל פרט ופרט במרכיבי הסדר וכל כוונה לפי הקבלה זה גבורות. הוא מאריך מאד מאד להראות איך שכל הכוונות הפרטיות של המרכיבים וכל מה שעושים בפסח, בליל הסדר, זה מצד הגבורה, ואף על פי כן המקיף של הכל זה חג החסד. כלומר שבאמת בסוף החסד הוא המקיף והכל נמצא בתוך המעטף שלו – הוא מצליח לחבר דברים כי הוא בלי גבול, אין סוף לכמה שהוא מסוגל לחבר, הוא מסוגל לחבר הכל באמת. כאן צריך באמת את החיבור של החסיד עם האדם, כלומר שהציר של אריך יתחבר עם עתיק בצורה שהימין ילך לאדם והשמאל ילך לאחור – כאן יש יותר התכללות, שבהמה תקבל שכל, והאדם שיש לו שכל יקבל אמונה (ימין זה אמונה, מדת אברהם אבינו).

עכשיו פתחנו משהו, אבל נוכל להאריך בו ולהסביר את זה הרבה יותר טוב ברגע שמישהו יצייר את זה טוב. אם תראו טוב שלכל אחד יש את האדם שלו, וכנראה פנים של חסיד זה לא פנים של בן אדם, וגם לא הפנים של מתנגד, ופנים של בהמה זה ודאי לא פני אדם. לכל אחד יש משהו יחודי – אדם וחסיד ומתנגד ובהמה. זה מעשה מרכבה, שלא מגלים ברבים, אבל היות שהיום יש בזבז האוצרות אז זה בזבז האוצרות. זה מעשה מרכבה בדורנו, והנצחון האמיתי תלוי דווקא ב"למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית", דווקא מלחמה "על אויבך" ודווקא "וראית בשביה אשת יפת תאר". זה העבודה אחרי הבירורים – איך להמשיך לאכול אף על פי שכבר לא צריך לאכול. לחיים לחיים, שהקב"ה יעזור ויביא את הגאולה השלמה.